

Täysistunto

Tiistai 5.4.2022 klo 14.01—16.44

Täysistunto alkoi klo 14.01. Täysistunto päättyi klo 16.44.

Puhetta johti ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (14.01—16.44).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asiat U 25, 26/2022 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi varhaiskasvatustlain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 224/2021 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 4/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Risikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.02 **Paula Risikko kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi varhaiskasvatustlakia siten, että yksityisen päiväkotitoiminnan järjestäminen säädetään luvanvaraiseksi toiminnaksi nykyisen ilmoitusmenettelyn sijasta. Yksityinen perhepäivähoito jää edelleen ilmoitusmenettelyn piiriin. Esitys perustuu pääministeri Marinin hallitusohjelman kirjauksiin, joiden mukaan yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden on toimittava samoilla laadullisilla kriteereillä kuin julkisten, ja yksityisten varhaiskasvatuspalveluntuottajien toiminnan tulee olla luvanvaraista.

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Risikko, hetkinen. — Pyydän, että sali hiljenee taas tähän keskusteluun, niin että täältä muut keskustelut menevät sitten ulkopuolelle salin. Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

Kiitos. — Hallituksen esityksen tavoitteena on varmistaa päiväkotitoiminnan laadun ja muiden varhaiskasvatuslain mukaisten vaatimusten toteutuminen yksityisessä päiväkotitoiminnassa ennakkollista valvontaa vahvistamalla. Lisäksi tarkoituksena on säännellä voimassa olevaa lainsäädäntöä tarkkarajaisemmin luvan saamisen ja sen menettämisen edellytyksistä sekä yhdenmukaistaa ja sujuvoittaa viranomaismenettelyä luvan saamiseksi.

Valiokunta korostaa, että varhaiskasvatuksen korkea laatu tulee varmistaa toiminnan järjestäjätahosta riippumatta. Varhaiskasvatustoiminnan valvonta on oleellinen keino edistää ja ylläpitää luottamusta siihen, että jokainen varhaiskasvatuksen järjestäjä toimii lapsen parhaaksi hänen hyvinvointiaan ja sivistyksellisiä oikeuksiaan turvaten. Valiokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomioin ja muutosesityksin.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatusta järjestävien päiväkotien kenttä on moninainen, ja se on muuttunut etenkin viimeisen kymmenen vuoden aikana. Yksityinen varhaiskasvatus tapahtuu kuntien valvontavastuulla, ja se muodostaa noin 20 prosenttia koko varhaiskasvatuksen toimintakentästä. Yhdistyspohjaiset, muun muassa tiettyyn pedagogiseen ideologiaan perustuvat ja pienet alueelliset toimijat ovat saaneet rinnalleen maanlaajuisesti toimivia tai ulkomaisessa omistuksessa olevia yrityksiä.

Valiokunta katsoo, että päiväkotitoiminnan luvanvaraistaminen on tehokas ennakkollinen valvonnan keino varmistua siitä, että päiväkotitoiminnan palveluntuottajien toiminnassa noudatetaan lakisääteisiä velvoitteita. Säännökset esimerkiksi toiminnan laadusta ja valvonnasta kohdistuvat myös kuntiin. Ne järjestävät varhaiskasvatusta lakisääteisenä tehtävänä, joten lupamenettely ei niitä koske.

Huomionarvoista on valiokunnan mukaan se, että yksityiset päiväkotitoimijat täydentävät ja monipuolistavat julkista varhaiskasvatusta. Kunnissa yksityistä varhaiskasvatusta hyödynnetään ostopalveluna, yksityisen hoidon tuen turvin tai palvelusetelillä. Varhaiskasvatuksen palvelutuotanto toimii yksityisen ja julkisen sektorin työnjaolla, josta on kunnissa hyviä kokemuksia. Lupajärjestelmään siirryttäessä onkin tärkeä huolehtia siitä, että perheiden valinnanmahdollisuuksia turvaava palveluverkko varmistetaan jatkossakin siten, että myös yksityiset toimijat voivat erilaisia varhaiskasvatuksen vaihtoehtoja tarjoamalla rikastuttaa varhaiskasvatuksen palveluja. Yksityisten päiväkotien palvelut hyödyttävät myös kuntia antaen niille mahdollisuuksia alueensa palveluverkon täydentämiseen. Parhaimmillaan kyse on julkisen ja yksityisen sektorin palvelujen toimivasta kumppanuudesta, jossa kummallakin taholla on annettavaa toisilleen sekä kuntalaisille.

Hallituksen esitystä on valiokunnan asiantuntijakuulemisessa pidetty yhtäältä perusteltuna ja toisaalta katsottu, että esitettyä muutosta parempi ratkaisu olisi säilyttää nykyinen ilmoitus- ja rekisteröintimenettely ja muuttaa varhaiskasvatuslakia niin, että yksityisen päiväkotitoiminnan aloittaminen olisi mahdollista vasta, kun palveluntuottaja ja toimipaikka on rekisteröity aluehallintovirastossa. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on todettu, että nykyisessä ilmoitusmenettelyssä ongelmana ei ole sitä koskeva lainsäädäntö vaan kuntien tehottomat käytännöt. Eräissä asiantuntijalausunnoissa on tuotu esille, että nykyisessä ilmoitus- ja rekisteröimismenettelyssä on oikeusvaikutusten kannalta asiallisesti kysymys lupamenettelystä, joten yksityinen varhaiskasvatus on jo nyt tosiasiaa lu-

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

vanvaraista toimintaa: varhaiskasvatuslaissa säädettyjen edellytysten on täyttyvä, jotta toimintaa saa harjoittaa. Lisäksi rekisteröinti on ehto yksityisen varhaiskasvatustoiminnan harjoittamiselle.

Valiokunta toteaa, että sekä ilmoitus- että lupamenettely perustuu toiminnan edellytysten ennakkolliseen arviointiin. Toiminnan aloittaminen on mahdollista vain, jos lakisääteiset edellytykset täyttyvät. Molemmissa menettelyissä keskeinen käynnissä olevaan toimintaan kohdistuva valvontatoimenpide on valvontaviranomaisen määräys puutteiden korjaamiseksi tai epäkohtien poistamiseksi. Tästä näkökulmasta arvioituna ilmoitus- ja lupamenettelyn välillä ei ole olennaista eroa. Sen sijaan eroja on lähinnä ilmoituksen ja luvan oikeudellisissa vaikutuksissa.

Arvoisa puhemies! Me paljon keskustelimme lapsen oikeuksien turvaamisesta — tästä muutama sananen.

Valiokunta korostaa, että lapsen kannalta on keskeistä, että varhaiskasvatuksen toiminta ja sen valvonta turvaavat parhaalla mahdollisella tavalla varhaiskasvatuksen lakisääteisten tavoitteiden toteutumisen. Lapsen oikeuksien kannalta on merkittävää, että varhaiskasvatuslain vastaiseen toimintaan voidaan ehdotetussa lupamenettelyssä puuttua kaksivaiheisessa menettelyssä: velvoittamalla palveluntuottaja ensin korjaamaan puutteet sekä peruuttamalla lupa kokonaan tai osittain, jos puutteita ei korjata. Luvan peruuttaminen johtaa automaattisesti rekisteristä poistamiseen.

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 3 artikla edellyttää, että lapsen etu tulee huomioida ensisijaisesti kaikissa lapsia koskevissa toiminnoissa. Lapsen edun ensisijaisuuden periaatteesta säädetään myös varhaiskasvatuslain 4 §:ssä. Velvollisuus koskee sekä julkista että yksityistä toimintaa. Lapsen oikeuksien yleissopimuksen mukaisesti valtion on viime kädessä huolehdittava siitä, että palveluntuottaja — oli sitten yksityinen tai julkinen — ottaa lapsen edun ensisijaisuuden huomioon.

Lapset ovat erityinen kohderyhmä, joka tarvitsee erityistä suojelua ja huolenpitoa. Lapsen kehityksen kannalta olennaiset tekijät, kuten ihmissuhteiden pysyvyys ja jatkuvuus, turvataan varhaiskasvatuslaissa. Lisäksi lapsen etua turvataan muun muassa lakisääteisellä velvollisuudella huolehtia siitä, että varhaiskasvatuksessa varmistetaan kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen oppimisympäristö. Lapsen oikeuksien turvaamisen kannalta on tärkeää, että jo lupahakemuksen käsittelyn yhteydessä voidaan varmistaa se, että toimipaikassa pystytään turvaamaan lapsen oikeus varhaiskasvatuslain mukaisiin tukipalveluihin. Varhaiskasvatuslain piiriin kuuluvassa yksityisessä varhaiskasvatuksessa palveluntuottajalla on ensi elokuussa voimaan tulevien säännösten mukaan velvollisuus järjestää varhaiskasvatukseen osallistuvalla lapsella hänen yksilöllisten tarpeidensa mukaista kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukea.

Valiokunta on aikaisemmassa mietinnössään korostanut, että lapsen tulee saada varhaiskasvatuksessa tarvitsemansa tuki tarvitsemansa erityisopettajan antamana. Varhaiskasvatuslaissa säädetään nimenomaan siitä, että lapsella on hänen tuen tarpeensa sitä edellyttäessä oikeus saada varhaiskasvatuksen erityisopettajan antamaa konsultaatiota ja opetusta. Sivistysvaliokunta uudistaen aikaisemmassa mietinnössään toteamansa pitää tärkeänä, että lapset saavat tarvitsemansa tuen yhdenvertaisesti varhaiskasvatuspalvelujen järjestäjästä ja varhaiskasvatuspaikasta riippumatta ja ettei perheille aiheudu tilanteita, joissa varhaiskasvatuspaikka joudutaan vaihtamaan lapsen tuen tarpeen ilmetessä.

Arvoisa puhemies! Otimme tässä meidän mietinnössämme kantaa myös varhaiskasvatuksen laadun varmistamiseen, ja toki olimme koko valiokunta samaa mieltä. Tässä mie-

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

tinnössä todettiin myöskin se, että lupamenettely ei poista tarvetta jälkikäteisvalvontaan. Me myöskin otimme kantaa viranomaistehtäviin ja työnjakoon sekä kunnan rooliin päiväkotitoiminnan lupamenettelyssä.

Valiokunta pitää tärkeänä, että lupamenettelyyn siirtymistä varten varataan riittävä siirtymäaika, ja pitää tarpeellisenä ja ehdottaa, että hallituksen esityksen voimaantulosäännöksen siirtymäaika pidennetään vuodella. Tämä on tärkeää muun muassa sen takia, että sähköisen järjestelmän käyttöönotto on viivästynyt.

Me otamme kantaa täällä mietinnössä myös lupamaksuihin, ja valiokunta pitää tärkeänä, että lupamaksujen suuruutta määriteltäessä tavoitellaan maksujen porrastamista niin, että maksut pysyvät luvanhakijan kohdalla kohtuullisina.

Totean tässä lopuksi, että valiokunnassa kuultiin hyvin paljon asiantuntijoita, ja kaikki eivät olleet yksimielisiä ja oli hyvin monenlaistakin näkökulmaa tästä itse asiasta, ja tähän sisältyy myöskin vastalause.

Mutta totean tässä lopuksi, että valiokunta oli kuitenkin yhtä mieltä siitä, että keskustelua varhaiskasvatuksen asemasta osana suomalaista koulutusjärjestelmää ja lasten sivistyksellisiä oikeuksia on hyvä jatkaa edelleen. Valiokunta pitää tarpeellisenä tarkastella varhaiskasvatuksen lainsäädännön kokonaisuutta sekä arvioida sen toimivuutta osana koulutuksen lainsäädäntöä ja sen systematiikkaa. Ja olimme täysin yhtä mieltä siitä, että oli palvelun tuottaja kuka tahansa — julkinen, yksityinen tai kolmas sektori — niin laatu pitää varmistaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

14.12 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Käsillä oleva lakiesitys perustuu Marinin hallituksen hallitusohjelman kirjaukseen, jossa edellytetään yksityiseltä varhaiskasvatuksen tarjoajalta samoja laadullisia kriteerejä kuin julkiselta varhaiskasvatustoimijalta. Yksityisten varhaiskasvatuspalvelutuottajien toiminta halutaan myös luvanvaraiseksi.

Tähän saakka yksityisen toiminnan aloittaminen on tapahtunut ilmoitusmenettelyn kautta. Käytäntö on toimiva ja järkevä niin kauan kuin toiminta on asiallista ja perustuu varhaiskasvatuslain mukaiseen säätelyyn. Ongelmia ilmenee siinä vaiheessa, kun toimijan harjoittama palvelu ei noudata säätelyn mukaisia raameja.

Koska nykyinen lainsäädäntö ei edellytä yksityisiltä varhaiskasvatuspalvelujen tuottajilta lupaa toimintansa käynnistämiseksi tai muuttamiseksi, on toimijan ollut mahdollista jatkaa uudella toiminimellä alimitoitettua tai muuten puutteellista varhaiskasvatustoimintaa. Lakiesityksen mukaan yksityinen perhepäivähoito säilyisi edelleen ilmoitusmenettelyn piirissä, mutta yksityistä päiväkotitoimintaa ei saisi aloittaa tai toimintaan tulla jotain olennaista muutosta ennen kuin lupaviranomainen olisi hyväksynyt sen. Toimintaa ei myöskään saisi muuttaa kesken kaiken sille ajalle, jolle myönnetty lupa olisi voimassa.

Arvoisa puhemies! Pidän sivistysvaliokunnan esittämiä muutosesityksiä luvan hakemista koskeviin asiakohtiin kannatettavina. Asiantuntijakuulemisissa on tullut esille tarve lisäyksestä, että päiväkotitoiminnan harjoittamista koskevassa lupahakemuksessa pitäisi olla selvitys siitä, että toimintalupaa hakevassa paikassa pystytään turvaamaan lapsen oikeus varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen varhaiskasvatuslain 3 a luvussa säädetyn mukaisesti. Kannatettavana voi pitää myös esitystä, jossa palvelutuottajan on esitettävä

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

lasten kanssa työskentelevän, muuhun kuin työsopimussuhteiseen henkilöstöön kuuluvan henkilön osalta lupahakemuksen sijasta rikostaustaote kunnan monijäseniselle toimielimelle. Tämän toimielimen tulee kirjata tieto tästä lupaviranomaiselle toimitettavaan lausuntoon.

Pidän myös asiallisena valiokunnan esittämiä täydennysesityksiä koskien toimipaikan tarkastusta ja sitä, kenen toimesta tarkastus tulee tapahtua. Valiokunta toteaa, ettei pykälän 3 momentista ilmene, että lupahakemuksen kohteena olevan toimipaikan tarkastus on luvan hakemisen edellytys lupaa haettaessa tai sitä muutettaessa ja että aloite tarkastuksen suorittamiseen tulee lupaviranomaiselta. Tämän johdosta valiokunta ehdottaa, että pykälän 3 momenttia täydennetään siten, ettei jää epäselväksi lupaviranomaisen velvollisuus pyytää toimielintä tekemään tarkastus ja toimielimen velvollisuus suorittaa tarkastus.

On helppo yhtyä sivistysvaliokunnan käsitykseen, että hallituksen esityksessä ehdotettu lupamenettely turvaa ilmoitusmenettelyä paremmin lasten päiväkotitoiminnan laatua ja lasten oikeuksien toteutumista nimenomaan ennakoivasti. Lupamenettely tuo kaivattua ennakoitavuutta yksityiselle palveluntuottajalle ja parantaa myös heidän oikeusturvaansa. Opettajien ammattijärjestö OAJ ja Varhaiskasvatuksen Opettajien Liitto VOL ovat myös puoltaneet yksityisen varhaiskasvatuksen saattamista luvanvaraiseksi toiminnaksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

14.16 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Olemme tosiaan tätä mietintöä jumppailleet perusteellisesti sivistysvaliokunnassa ja kuulleet merkittävän määrän asiantuntijoita.

Varhaiskasvatuksen korkea laatu tulee tietenkin varmistaa järjestäjätahosta riippumatta. Riittävä valvonta on yksi oleellinen keino edistää ja ylläpitää luottamusta siihen, että jokainen varhaiskasvatuksen järjestäjä toimii lapsen parhaaksi hänen hyvinvointiaan ja sivistyksellisiä oikeuksiaan turvaten. Onneksi näin enimmäkseen tapahtuukin. Meillä on kyllä kauttaaltaan tasokas varhaiskasvatus.

On aivan yksiselitteistä, että yksityiset päiväkotitoimijat täydentävät ja monipuolistavat julkista varhaiskasvatusta. Kunnissa yksityistä varhaiskasvatusta hyödynnetään ostopalveluna yksityisen hoidon turvin tai palvelusetelillä. Varhaiskasvatuksen palvelut toimivat yksityisen ja julkisen sektorin työnjaolla, josta kunnissa on enimmäkseen kyllä hyviä kokemuksia. Lupajärjestelmään siirryttäessä onkin todella tärkeää huolehtia siitä, että perheiden valinnanmahdollisuuksia turvaava palveluverkko varmistetaan jatkossakin siten, että myös yksityiset toimijat voivat erilaisia vaihtoehtoja tarjoamalla rikastuttaa varhaiskasvatuksen palveluja. Parhaimmillaan kyse on julkisen ja yksityisen sektorin palveluiden toimivasta kumppanuudesta, jossa kummallakin taholla on annettavaa toisilleen.

Puhemies! Sekä ilmoitus- että lupamenettely perustuvat toiminnan edellytysten arviointiin. Toiminnan aloittaminen on mahdollista vain jos lakisääteiset edellytykset täyttyvät. Esitetty muutos ilmoitusmenettelystä lupamenettelyyn ei tule lisäämään hallinnollista taakkaa. Uudistus lupamenettelyn kokonaisuuden kannalta yksinkertaistaa lupahakemusten käsittelyä. Nykyisessä ilmoitusmenettelyssä sekä kunnat että aluehallintovirasto tarkistavat ilmoituksen liitteineen — siis molemmat tahot ovat tekemässä samaa työtä. Tässä ehdotetussa menettelyssä lupahakemus tehdään suoraan lupaviranomaiselle — se selkeyttää. Lisäksi yksi hakemus voi koskea useampaa toimipaikkaa, kun nykyinen ilmoitusmenettely koskee erikseen kaikkia uusia rekisteröitäviä toimipaikkoja, mikä aiheuttaa päällekkäistä työtä ja siten myös turhia kustannuksia.

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

Puhemies! Tärkeää on, [Puhemies koputtaa] että lupamenettelyyn siirtymistä varten varataan riittävä siirtymäaika, ja siksi myös valiokunta viisaasti ehdottaa, [Puhemies koputtaa] että siirtymäaikaa pidennetään vuodella — antaa siis paremmin peliaikaa muutokselle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mikko Kinnunen, olkaa hyvä.

14.19 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Laadukas varhaiskasvatus on erittäin tärkeä osa hyvinvointiyhteiskuntaamme. Lapsemme ansaitsevat tasokkaan varhaiskasvatuksen. Lainsäätäjinä tehtävämme on varmistaa, että toimintaympäristöt ovat mahdollisimman tasalaatuisia niin julkisella kuin yksityisellä puolella. Molempia niitä tarvitaan: kyse on lasten, varhaiskasvattajien ja perheiden hyvinvoinnista.

Arvoisa puhemies! Tähän asti päiväkodin on voinut perustaa ilmoitusmenettelyn avulla. Näin on voinut syntyä tilanteita, joissa järjestelyt ovat jälkivalvonnassa katsottu riittämättömiksi. Sivistysvaliokunta katsoo mietinnössään, että lupamenettely turvaa ilmoitusmenettelyä tehokkaammin päiväkotitoiminnan laadun sekä lasten oikeuksien toteutumisen. Edelleen valiokunnassa katsoimme, että ehdotus on myös palveluntuottajan oikeusturvan kannalta ilmoitusmenettelyä selkeämpi ja turvaa toiminnanharjoittajan aseman ennakoitavuutta — pidän tätä tärkeänä. Professori Kotkas totesi toki lausunnossaan, että nykyisessä ilmoitus- ja rekisteröimismenettelyssä on oikeusvaikutusten kannalta asiallisesti kyse lupamenettelystä, joten yksityinen varhaiskasvatus on jo nyt tosiasiaassa luvanvaraista toimintaa. Luvanvaraisuuteen siirtyminen ei siinä mielessä ole niin dramaattinen muutos.

Arvoisa puhemies! Opposition ehdotuksen mukaan nykyistä menettelyä voitaisiin tämentää. Se olisi ollut toinen tie. Valiokunta katsoo mietinnössään nyt käsiteltävän vaihtoehdon kuitenkin kokonaisuutena toimivammaksi. Käsitykseni mukaan muutos vähentää byrokratiaa ja päällekkäistä työtä, vaikka siitä ollaankin vähän eri mieltä. On mielestäni arkijärkistä, että on tehokkaampaa suorittaa valvonta mieluummin etupainotteisesti kuin perästäpäin. Kun asiat on katsottu kerralla kuntoon, ei tarvitse jälkikäteen korjailla eikä perheille ja lapsille tule ikäviä yllätyksiä.

Uskon, että olemme kaikki tässä salissa samaa mieltä tämän lakiesityksen tavoitteesta. Pääasia on, että lapset saavat laadukasta varhaiskasvatusta ja kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin tukea, oli hoitopaikkana yksityinen tai julkinen päiväkot.

Kiinnitimme valiokunnassa huomiota siihen, että lapsen tulee saada erityistä tukea riippumatta siitä, kuka järjestäjä on. Näitä molempia tarvitaan, molemmilla on kumppaneina annettavaa toisilleen, [Puhemies koputtaa] kuten edustaja Kivisaari edellä totesi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, olkaa hyvä.

14.22 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Viime viikolla, kun käsitelimme täällä koulutuspoliittista selontekoa, totesimme, että hallituksella on kyllä vahva tavoite nostaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta mutta resurssit ovat kyllä tässä keskustelussa unohtuneet. Päiväkodeissa kamppaillaan työvoimapulan kanssa, ja jos varhaiskasvatuksen laatua halutaan todella parantaa, niin kyllä huomio tulisi kiinnittää siihen, että panostetaan varhaiskasvatuksen rahoitukseen niin, että ala olisi sekä työoloiltaan että palkkaukseltaan houkutteleva.

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

Laajimmin laatuongelmat esiintyvät julkisella sektorilla — ihan jo yksinkertaisesti sen vuoksi, että valtaosa varhaiskasvatuksen piirissä olevista lapsista on nimenomaan julkisella sektorilla. Tämä nyt käsittelyssä oleva esitys jatkaa hallituksen linjaa, kun yksityisten päiväkotien perustamiseen lisätään uutta byrokratiaa. Hallitus perustelee esitystä laadulla, mutta siihen tavoitteeseen tämä uuden hallinnon luominen ja varhaiskasvatuspalvelujen tarjoamisen hankaloittaminen ei vastaa, ja samalla tuotetaan lisätyötä myös aluehallintovirastoille, jotka lupaviranomaisina ovat tätä esitystä vastustaneet. Vielä muutama vuosi sitten puhuttiin norminpurkutalkoista, nyt hallitus rakentaa uutta byrokratiaa sinnekin, missä sille ei ole perusteita.

Täällä on esitetty — ja yhdyn niihin näkemyksiin — että yksityisellä päiväkotitoiminnalla on tärkeä, julkista varhaiskasvatusta täydentävä rooli. Se tarjoaa sekä täydennystä varhaiskasvatuksen kapasiteettiin että valinnanvaraa, erityisesti sisällöllisillä tai kasvatuksellisilla painotuksilla. Kapasiteettia tarvitaan kipeästi, eikä erityisissä painotuksissaakaan pitäisi olla mitään pelättävää. Ja tässä on muistettava ennen muuta se, että vanhemmilla on kasvatusvastuu lapsistaan ja he tämän kasvatuksen tukena ja apuna käyttävät sitten palveluja varhaiskasvatuksessa.

Tällaiset esitykset yksityisen toiminnan hankaloittamiseksi pitäisi mielestäni jättää tekemättä. Esitys vaikuttaa paitsi yrityksiin myös yhdistyksiin, kolmanteen sektoriin. On hyvä, ettei lupaedellytyksiin, kriteereihin tässä yhteydessä esitetä varsinaisia sisällöllisiä muutoksia. Siinäkin mielessä tämä esitys tuntuu turhalta: tässähän ei puututa varsinaiseen sisältöön, vaan tässä vain lisätään byrokratiaa. Yleensä tämäntyyppisissä esityksissä päätösiön jäävät pienemmät ja yrityspohjaiset toiminnot — eivät sen vuoksi, ettei niiden tarjoama palvelu olisi hyvää, vaan siksi, ettei niillä välttämättä ole samoja taloudellisia puskureita eikä mahdollisuuksia esimerkiksi sellaiseen lakimiestoimintaan, jolla voidaan kaikki tämä byrokratia hoitaa.

Arvoisa puhemies! Yhdyn valiokunnan näkemykseen siitä, että varhaiskasvatuksen korkea laatu tulee varmistaa toiminnan järjestäjätahosta riippumatta. Mutta muistutan, että siinä on aivan erityisesti tehtävää myös julkisella sektorilla. Ja kun ja jos haluamme tätä palvelun laatua, varhaiskasvatuksen laatua, parantaa, niin aivan eri lääkkeitä tulisi käyttää kuin nyt tämä byrokratian lisääminen. Tässä esitetyssä ennakollisessa laadunvarmistuksessa kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä näkee enemmän haittaa kuin hyötyä, ja siksi emme tätä kannata.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

14.28 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen laatu tulee varmistaa palvelun tuottajasta riippumatta. Hallituksen esityksen tavoitteena on varhaiskasvatuksen laadun vahvistaminen ja tätä kautta lapsen edun vahvistaminen. Tämä on asia, josta emme ole eri mieltä. Kokoomus haluaa vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua.

Ongelmana kuitenkin on, että hallituksen esityksestä ei käynyt ilmi, miten esitys tosiasiallisesti vahvistaisi varhaiskasvatuksen laatua ja näin ollen edistäisi lapsen etua. Hallituksen esityksessä lupaviranomaisesta on esitetty, että alueella on toimivaltaisia aluehallintoviranomaisia. Aluehallintovirastot ovat kuitenkin asiantuntijoina ykskantaan todenneet, etteivät kannata esitettyä sääntelyä. Myös Valvira sekä Kuntaliitto ovat yhtyneet aluehallintovirastojen näkemykseen. [Pasi Kivisaari: Entä OAJ?]

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseen mukainen ehdotus. Tällä hallituksen esityksellä varhaiskasvatuksen laatu ei parane. Byrokratia kyllä lisääntyy, ja saatavuus vaikeutuu. Saatavuushan on perheille laadun ohella todella tärkeä asia, jonka kanssa nyt esimerkiksi monissa isoissa kaupungeissa painitaan, että varhaiskasvatuspaikkaa ei aina tahdo kodin läheltä löytyä silloin, kun sitä tarvitaan.

Arvoisa puhemies! Vaihtoehtoisena ratkaisuna aluehallintovirastot katsovat, että lapsen edun yhtä hyvin turvaava, taloudellisin ja toimijoiden kannalta tarkoituksenmukaisin ratkaisu olisi lisätä voimassa olevaa menettelyä koskevaan sääntelyyn edellytys siitä, että toimintaa ei saa aloittaa ennen kuin aluehallintovirasto on rekisteröinyt palveluntuottajan tai palvelun toiminnan muutoksen. Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatuksen järjestämisvelvollisuus on kunnilla siinä laajuudessa kuin palveluita tarvitaan. Kunta saa järjestää palvelunsa kuten kuntalaissa säädetään. Kunnilla on itsellään aluehallintovirastoja parempi tieto siitä, missä laajuudessa palveluita tulee sen kunnan alueella järjestää. On aito uhka, että varsinkin kasvukeskuksissa, joissa on huutava pula päiväkotipaikoista, johtaa tämä hallituksen esittämä malli siihen, että tarjolla ei ole jatkossa riittävästi varhaiskasvatuspaikkoja eikä esimerkiksi lapsimäärän muutoksiin pystytä reagoimaan riittävän nopeasti. Erityistä huolta kannan erityisesti pienistä toimijoista, joita tämä byrokratian lisääntyminen koskettaa: esimerkiksi pienistä yrityksistä, steinereista, kristillisistä päiväkodeista.

Arvoisa puhemies! Asiantuntijakuulemisissa on tuotu selvästi ilmi myös näkemys siitä, että nykyistä varhaiskasvatuslakia täsmentämällä viranomaisten toimivaltuuksien, sanktioiden sekä kuntien roolien osalta voitaisiin saavuttaa jopa hallituksen esitystä huomattavasti parempi lopputulos varhaiskasvatuksen laadunvalvonnan näkökulmasta. Valiokunnan saamista kuntien asiantuntijalausunnoista on käynyt ilmi, että nykyinen ilmoitusmenettely on täysin riittävä ja kannatettava eikä nykytilaa tule tältä osin muuttaa. Nykyinen ilmoitusmenettely luo myös joustoja palvelujen järjestämisvastuussa oleville kunnille.

Esimerkiksi näiden perusteiden valossa voidaan todeta, että hallituksen esitystä ei ole tarkoituksenmukaista viedä tässä muodossa eteenpäin. Tarkoituksenmukaisempaa on toteuttaa aluehallintovirastojen ehdottama muutos, jonka mukaan yksityisen varhaiskasvatuksen järjestäjän toiminta saadaan aloittaa vasta, kun ilmoitus on rekisteröity aluehallintovirastossa.

Arvoisa puhemies! Jatkan tästä seuraavassa puheenvuorossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tässä on seitsemän minuuttia puheenvuoron pituus, olkaa hyvä.

Aa, no siinä tapauksessa, arvoisa puhemies, jatkan heti ja tuon vielä kiteytetysti esiin tämän hallituksen esityksen suurimmat ja keskeisimmät ongelmakohdat.

Keskeiset asiantuntijatahot, kuten avi, Kuntaliitto ja Valvira, antoivat tälle hallituksen esitykselle täystyrmäyksen valiokunnan asiantuntijakuulemisissa. [Keskustan ryhmästä: Entä OAJ? — Välihuutoja] Useissa lausunnoissa todettiin, että lakiehdotus lisää byrokratiaa, eikä sillä ole lisäarvoa nykytilanteeseen. Tarpeetonta sääntelyä ei kannata tehdä, vaikka me kaikki haluamme ehdottomasti vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua ja edistää lapsen edun toteutumista. Oleellista valiokunnan asiantuntijakuulemisissa oli punnita sitä, edistääkö tämä ehdotettu sääntely nyt todella näitä toivottuja asioita. Tässä keskeisiä asiantuntijatahoja mielestäni ovat nimenomaan avi, Kuntaliitto ja Valvira, kun pohditaan tätä valvonnan järjestämistä ja sitä, kannattaako laittaa resursseja ennakolliseen byrokratiaan

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

vai pitäisikö laadun vahvistamiseksi resursseja pikemminkin laittaa siihen, että valvottaisiin toiminnanaikaista laatua, esimerkiksi henkilöstömitoituksen toteutumista. Toiminnan- aikaisen laadun valvomistahan ei tällä esityksellä millään tavalla vahvisteta.

Kuntatoimijat katsovat, että nykyinen ilmoitusmenettely on siis täysin riittävä ja kannatettava eikä nykytilannetta tule muuttaa. Asiantuntijakuulemisissa tuli esiin vahvasti myös se, että kun tämänkaltaista lainsäädäntöä tehdään, niin pitäisi ottaa vahvemmin huomioon myös se, että laatu pitää varmistaa riippumatta siitä, kuka palvelun tuottaa. Nykytilanteessa ongelmat varhaiskasvatuspalveluiden laadussa eivät ole mitenkään riippuvaisia siitä, [Puhemies koputtaa] kuka palvelun on tuottanut, on se sitten yksityinen, julkinen tai kolmas sektori. Eli näitä pitää katsoa kokonaisuutena.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

14.35 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä hallitus sanoo etsivänsä varhaiskasvatukselle lisää laatua, joka varmasti kaikkien yhteinen tavoite tässä salissa on, mutta valitettavasti tämä hallituksen esitys on lisäämässä pelkästään byrokratiaa.

Kun täällä lähetekeskustelussa tätä asiaa käytiin läpi, niin silloin jo toin esille sen varhaiskasvatuspuolen ihmetyksen, että minkä takia hallitus haluaa lisätä tällaista byrokratiaa ja hallintoa, kun tässä ei varsinaisesti olla puuttumassa esimerkiksi varhaiskasvatuksen sisällöllisiin asioihin tai vaikkapa henkilöstömitoituksiin, joilla varmasti on hyvin suora yhteys siihen laatuun, mitä varhaiskasvatuksessa on. Erityisesti ihmetystä herättää, kun lupaviranomainen avi vastustaa tätä esitystä, ja myöskin Kuntaliitto ja Valvira, jotka ovat valvovia tahoja, ovat tuoneet esille kriittisen, kielteisen näkemyksensä.

Siinä mielessä tätä ei oikeastaan voi millään muulla ymmärtää kuin että hallituksella on ideologinen tarve jollain erityisellä tavalla lähteä yksityisiä varhaiskasvatuksen tarjoajia rasittamaan lisäbyrokratialla. Oikeastaan tämä hallituksen ideologinen asenne näkyy, kun katsoo tätä hallituksen esityksen tekstiä, jossa muun muassa todetaan näin: ”Suomessa yksityiseen varhaiskasvatukseen liittyvässä yhdenvertaisuudessa nähdään keskeisimpänä huoltajien mahdollisuus valita haluamansa varhaiskasvatuksen palveluntuottaja lapselleen, vaikka perheellä ei välttämättä ole riittävästi tietoa ja osaamista varhaiskasvatuspalveluiden laadukkuuden arviointiin, mikä saattaa puolestaan johtaa heikompilaatuisen palvelun tuottamiseen.” Todella, todella asenteellista tekstiä täällä hallituksen esityksen sisällä.

Jos perheissä ei tiedetä, mikä heidän lapsilleen on hyväksi, tai osata valvoa varhaiskasvatuksen laatua, niin ajattelen kyllä näin, että se ei ole se villakoiran ydin ja ongelma. Tässä luodaan nyt vanhemmille kyllä paineita. Mielestäni on aivan selvä, että perheissä nimenomaisesti tiedetään hyvin, mikä omille lapsille on parasta. Oikeastaan YK:n lastenoikeudet lähtevät kokonaan siitä, että vanhemmilla on oikeus valita lapsilleen sopiva kasvatus, ja sen mukaisesti muun muassa Suomessa yksityistä varhaiskasvatusta ollaan erilaisilla painotuksilla tarjoamassa. [Toimi Kankaanniemi: Mitä sanoo Kivisaari?] Jos sitten perhe on epävarma siitä, mikä olisi parasta ja sopivinta palvelua, niin siihenhän silloin tarvitaan palveluohjausta, eikä suinkaan sitä, että lisätään byrokratiaa, karsitaan palveluitten tarjoajien kenttää tällä lisäbyrokratialla. Ja kyllä monissa perheissä harmitellaan sitä julkisen sektorin päiväkotien kiirettä ja työvoimapulaa. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies, siirryn sinne. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle. — Timo Heinonen: Tässä ei onneksi kauaa mene, kun hän kävelee tuonne! — Naurua]

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

Kiitoksia, arvoisa puhemies! Todellakin, jos on epävarmuutta, mikä palveluntarjoaja tulisi valita, niin silloinhan olisi äärimmäisen järkevää se, että annetaan palveluohjausta ja kerrotaan, mitä vaihtoehtoja esimerkiksi kunnassa on.

Tästä haluan kertoa esimerkin omasta kotikunnastani Lapinlahdelta. Meillä ei ole nähty yksityistä ja julkista vastakkainasettelun kohteena, vaan on todettu, että kunnassa on tarjolla sekä julkista että yksityistä päivähoitoa, varhaiskasvatusta ja se on kunnan rikkaus ja sillä halutaan houkutella kuntaan uusia lapsiperheitä. Ja kunnan sivuilla, kristillisdemokraattien aloitteesta kylläkin, myös kerrotaan, mitkä ovat kunnassa olevat yksityisen puolen varhaiskasvatusta tarjoavat tahot, ja sinne on tuotu nämä varhaiskasvatusta tarjoavat tahot samalla, kun kerrotaan, missä ovat julkisen puolen päiväkodit ja mistä voi sitten lapsilleen hakea sopivaa varhaiskasvusta.

Toivoisinkin, että tällainen asenne olisi hallituksen sisällä, että nähdään tärkeänä, täydentävänä toimijana nämä yksityiset varhaiskasvatuksen tarjoajat eikä jonkinlaisena ongelmana, joille tarvitaan lisää byrokratiaa. Esimerkiksi monilla pienillä toimijoilla se, että byrokratiaan menee sitä henkilökunnan aikaa, on sitten pois siitä varsinaisesta varhaiskasvatustehtävästä. [Toimi Kankaanniemi: Paljonkohan se lupa maksaa?]

Arvoisa puhemies! Vielä tässä yhteydessä tuon esille sen, mitä olen tässä useammankin kerran ministeriltä kysynyt, että millä tavalla ja miten nopeasti nyt näitä Ukrainasta saapuneita lapsia saataisiin sinne varhaiskasvatuksen piiriin. Se olisi varmasti tärkeää heidän integroitumisen kannalta ja perheitten arjen järjestämisen kannalta. Ministeri on vakuutellut, että kyllä tällaista muutosta ollaan tekemässä, mutta tällä hetkellä kunnissa odotellaan, minkälaisia ohjeita tulee. Onneksi kunnissa ollaan oltu aika luovia tämän asian suhteen. On hienoa, että kunnissa on tehty itse näitä ratkaisuja.

Esimerkiksi Paimiossa, entisessä kotikunnassani, aloitettiin tällainen avoin päiväkotikäytäntö, jonne otettiin vanhempia mukaan, eli vanhemmat voivat tulla sinne mukaan lasten kanssa ja sitä kautta voidaan auttaa siinä alkuun pääsemisessä. Kun Suomessakin on nyt paljon puhuttu työmarkkinoilla siitä, että nyt olisi mahdollisuus saada Ukrainasta tänne saapuneita henkilöitä myöskin työllistymään, niin varmasti varhaiskasvatuspalveluitten tarjoaminen olisi yksi tärkeä väylä tässä asiassa, ja siksi toivon, että hallitus tässä nyt olisi ripeä ja toimisi nopeasti.

Eli sen sijaan, että tehdään tällaisia esityksiä, joilla vain lisätään byrokratiaa ja ollaan hankaloittamassa yksityisten varhaiskasvatuspalveluitten tarjoajien toimintaa, niin esimerkiksi tartuttaisiin nyt topakasti näitten ukrainalaislasten tilanteeseen ja mahdollistettaisiin se heidän varhaiskasvatuksensa.

Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla totean, että kristillisdemokraatit tulevat tukemaan tätä vastalauseita, mikä tässä on perussuomalaisten ja kokoomuksen taholta jätetty. Emme voi tätä hallituksen byrokratiaa lisäävää esitystä olla tukemassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

14.42 **Sari Sarkomaa kok:** Arvoisa herra puhemies! Kiitos sivistysvaliokunnan puheenjohtajalle hyvästä mietinnön esittelystä ja sen esille nostamisesta, että koko eduskunnan pitäisi enemmän keskustella varhaiskasvatuksesta, sen varhaiskasvatuksen osuudesta osana lasten koulupolkua ja lasten sivistyksellisistä oikeuksista. Varhaiset vuodet ovat ne tärkeimmät vuodet, ja niihin tulee panostaa. Oli hyvä tavoite tässä lakiesityksessä, että halutaan parantaa varhaiskasvatuksen laatua. Kokoomus kannattaa kaikkia niitä lakiesityksiä,

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

jotka ovat järkeviä ja jotka parantavat varhaiskasvatuksen laatua ja myöskin sen saavutettavuutta.

Se, mikä tässä lakiesityksessä ihmetyttää ja mikä mielestäni tässä opposition vastalauseessa hyvin tulee esille, on se, että tässä vahvasti tavoitellaan varhaiskasvatuksen laatua mutta esityksessä ei sitten ole siihen keinoja. Kannan huolta siitä, että kun elämme tällaista aikaa, niin kaikki voimavarat pitäisi kohdentaa asioihin, jotka oikeasti vievät maailmaa eteenpäin, ja tätä turhan byrokratian luomista en voi kannattaa. Erityisesti vielä vetoan hallituspuolueisiin, jos täällä valvovat viranomaiset, Valvira ja aluehallintovirasto, ja myös Kuntaliitto ovat yksikantaan todenneet, että kun tässä hallituksen esityksessä omilla alueilla toimivaltainen aluehallintovirasto olisi tuo toimiva elin, niin ne eivät kannata tällaista säätelyä. Itse aina ajattelen, että asiantuntijalta pitäisi kuulla, jos valvovat viranomaiset näin näkevät, joten pitäisin perusteltuna, että ei edettäisi tämän lakiesityksen mukaisesti vaan otettaisiin pohjaksi tuo opposition vastalause. Se on mielestäni erittäin perusteltu.

Itse tulen suuresta kaupungista, ja meillä on todella haasteita saada riittävästi varhaiskasvatuspaikkoja. Itse uskon siihen, niin kuin tässä vastalauseessamme on, että kunnilla itsellään on aluehallintovirastoja parempi tieto siitä, missä laajuudessa palveluita tulee alueella järjestää. Tässä on aito uhka, niin kuin täällä edustaja Vikman nosti esille ja taisi muutama muukin edustaja nostaa esille: tässä on aito uhka siihen, että lisäämme tällä säätelyllä myöskin pulaa päivähoitopaikoista. Tämä hallituksen malli saattaa johtaa siihen tai lisätä sitä kehitystä, että tarjolla ei ole jatkossa riittävästi varhaiskasvatuspaikkoja eikä esimerkiksi lapsimäärien muutoksiin pystytä reagoimaan riittävän nopeasti.

Ilolla kuulin niitä puheenvuoroja, kun täällä aika moni hallituksen edustaja sanoi, että nämä ovat olleet kaksi vähän vaihtoehtoista ratkaisua ja kuulostaa hyvältä myöskin tämä opposition malli. Toivon, että kun tästä äänestetään, niin voisitte vielä tähän malliin kallistua.

Ihan lopuksi, puhemies, sanon sen, että asiantuntijakuulemisissa kävi todella ilmi, että tämä nykyinen ilmoitusmenettely on täysin riittävä ja kannatettava eikä tältä osin nykytilaa ole tarkoituksenmukaista muuttaa. [Puhemies koputtaa] Jopa tällä opposition esittämällä mallilla päästäisiin lasten kannalta parempaan ratkaisuun, ja toivon, että tämä vastalause saa vahvan kannatuksen, ja kannatan sitä itse.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.45 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Tänään on käsittelyssä varhaiskasvatuslain muutos, jossa halutaan lasten varhaiskasvatusta ja päivähoitoa luvanvaraistaa vasten aluehallintoviranomaisten, avien, Kuntaliiton, Valviran ja muiden asiantuntijoiden lausuntoja.

Me kokoomuksessa, niin kuin täällä olemme kuulleet hyviä puheenvuoroja edellä, kannatamme lasten laadukasta, hyvää varhaiskasvatusta. Se on tae vahvalle opintielle. Varhainen puuttuminen, tuki varhaiskasvatuksessa, myös erityislastentarhanopettajien riittävä määrä, puheterapeutit ja muut ovat osa tätä kokonaisuutta.

Tämä varhaiskasvatuslain muutos on kyllä hyvin ymmärrettävä vasemmistohallitukselta. Tämä on vahvan ideologinen, mutta ihmettelen, miten keskusta voi tämänkin esityksen pönkänä olla. Tässä esityksessä todetaan: ”...vaikka perheillä ei välttämättä ole riittävästi tietoa ja osaamista varhaiskasvatuspalveluiden laadukkuuden arviointiin, mikä saattaa puolestaan johtaa heikompilaatuisen palvelun tuottamiseen.” Tällainen lause — edustaja

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

Kivisaari, te olette kasvatuksen ammattilaisia — on tässä esityksessä. Tämä sopii jotenkin hyvin kyllä vasemmistopuolueille mutta ei kyllä sille keskustalle, jonka minä olen oppinut tuntemaan, joka luottaa ihmiseen ja perheisiin. [Pasi Kivisaaren välihuuto] Vielä Hyssälän aikana puhuttiin myös paljon siitä, että perheillä pitää olla valinnanvaraa ja oikeutta toimia, ja nyt te olette tämäntyyppistä esitystä täällä vasemmistohallituksen pönkänä eteenpäinviemässä.

Tässä edellä edustaja Vikman hyvällä tavalla toi esille niitä huolia, ja myös valiokunnan puheenjohtaja, kokoomuslainen edustaja Risikko ja Sarkomaa, millä tavalla kokoomus haluaisi tätä eteenpäinviedä, ja täytyy sanoa, että myös kristillisdemokraattien puheenjohtaja Sari Essayah toi hyviä huomioita tästä kokonaisuudesta esille, ja ne ovat itse asiassa samansuuntaisia tai kutakuinkin samoja, joita Kuntaliitto, Valvira ja aluehallintoviranomaiset ovat esittäneet. Me olemme niiden kannalla ja luotamme suomalaisiin perheisiin ja hyvään, laadukkaaseen varhaiskasvatukseen.

Arvoisa puhemies! Kun auki on varhaiskasvatuslaki, niin haluan nostaa esille myös tämän ukrainalaisten lasten tilanteen Suomessa. En ymmärrä, että hallitus ei halua antaa näille pienille lapsille oikeutta varhaiskasvatukseen. Minkä takia ne lapset, jotka nyt ovat tulleet Suomeen, eivät pääse varhaiskasvatuksen piiriin? No täällä on vastattu, että laitetaan liikkeelle lainsäädäntöuudistusta. Koska se tulee, kauanko se kestää, riitelettekö te siitäkin? Eivät nämä lapset pysty, hyvät hallituspuolueiden kollegat, tätä odottamaan, ja kun tähän ei edes tarvitsisi lainsäädäntömuutosta.

Apulaisoikeusasiamies on arvostellut Marinin vasemmistohallitusta ja ministeriötä näistä linjauksista. Kunnille annetut ohjeet varhaiskasvatuksen järjestämisestä pakolaislapsille ovat tulkinnanvaraisia, todetaan, mutta sitten todetaan erittäin suoraan apulaisoikeusasiamies Pasi Pölösen toimesta Helsingin Sanomissa 29.3., että Ukrainasta tulevien, erityisen haavoittuvassa asemassa olevien lasten oikeus varhaiskasvatukseen tulisi turvata perusoikeusmyönteisellä tavalla. Hän toteaa, että ei tarvita lainsäädäntömuutosta, sillä nykyllä lainsäädäntö tämän mahdollistaisi, jos tähän olisi sydäntä. Apulaisoikeusasiamies pitää ”täysin välttämättömänä”, että ilman kotikuntaa olevien lasten oikeutta varhaiskasvatukseen arvioidaan niin, että otetaan huomioon heidän yksilöllinen tilanteensa ja tarpeensa.

Olisin halunnut nostaa tämän esille myös kyselytunnilla ja saada tähän ministerin vastauksen. Se vastaus, mitä me odotamme, on se, että ministeri sanoo kunnille: antakaa näille lapsille varhaiskasvatuspaikat, yhteiskunta yhdessä vastaa kustannuksista. Osa kunnista on tämän pystynyt tekemään, esimerkiksi oma kotikuntani Loppi on tarjonnut varhaiskasvatuspaikan näille lapsille, ja monet muut, mutta kaikki kunnat eivät ole pystyneet syystä tai toisesta tätä tekemään, ja nyt tarvittaisiin vasemmistohallitukselta, ministeri Anderssonilta, ja ministeri Saarikolta keskustasta vain lupaus, että nämä kustannukset maksetaan, annetaan näille lapsille varhaiskasvatuspaikka. Se olisi itse asiassa hoidettavissa vain tällä yhdellä ilmoituksella, mihin apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönenkin on viitannut, että pelkkä tulkinta perusoikeusmyönteisellä tavalla riittäisi tähän.

Nyt pitää muistaa, että nämä lapset, heistä monet, ovat kokeneet erittäin järkyttäviä tapahtumia, heidän vanhempansa ovat kokeneet erittäin järkyttäviä tapahtumia. Olisi erittäin hyvä, että nämä lapset pääsisivät nyt meidän varhaiskasvatuksen piiriin, ammattilaisten luo edes pieneksi hetkeksi siitä arkipäivästä. Se antaisi myös näille aikuisille aikaa käsitellä tätä tilannetta, ehkä sopeutua tähän uuteen maahan, johon he ovat tulleet, monet erittäinkin kriisiytyneinä. Tällä tavalla me voisimme auttaa heitä kaiken kaikkiaan.

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

Minua vähän itseäni häiritsee se, että meillä kauhean paljon Suomessa puhutaan siitä, että pitää heti mennä töihin, ja töihin näitä Ukrainasta tulleita patistellaan. Kyllä, he varmasti menevät töihin, kun he siihen pystyvät — ja heille siihen annetaan lupa, mitä Suomessa viranomaiset myös jarraavat. Mutta nyt kaiken a ja o on antaa näille lapsille oikeus varhaiskasvatukseen — kouluoikeus heillä jo on — ja sitä kautta perheille ja vanhemmille myös mahdollisuus käsitellä tätä tilannetta, ehkä ammattiauttajienkin kanssa. Vetoan teihin, [Puhemies koputtaa] hyvät keskustalaiset ja vasemmistohallitus: tehkää tämä ilmoitus tällä viikolla, että varhaiskasvatuspaikka annetaan jokaiselle lapselle, [Puhemies koputtaa] joka Ukrainasta on tänne tullut. [Ben Zyskowicz: Hyvä, kannatetaan!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

14.53 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Täällä useampi kollega on käyttänyt erinomaisia puheenvuoroja [Pasi Kivisaari: Kiitos!] tästä mietinnöstä, mutta, herra puhemies, muutama oma huomio vielä tähän kokonaisuuteen:

Ensinnäkin täytyy todeta se, että kyllä kummeksun tässä erityisen paljon nimenomaan keskustan toimintaa, sillä vielä muutamia vuosia sitten, kun keskusta toimi tämän maan pääministeripuolueena, Juha Sipilän hallitus nimenomaan halusi purkaa normeja yhteiskunnasta, lisätä terveen järjen käyttöä ja poistaa hallintoa siten, että asiat voidaan tehdä tarkoituksenmukaisella tavalla kentällä arkijärkeä käyttäen, [Pasi Kivisaari: Se kevenee tässä!] ja nyt taas, herra puhemies, kun luen tätä esitystä ja tätä mietintöä, niin nyt ollaan menossa juuri päinvastaiseen suuntaan tämän osalta: lisätään byrokratiaa, jolla ei tuoda, jolla ei ole merkitystä nyt siis laadun kannalta, vaan ennen kaikkea vain tuodaan lisää hallintoa, lisää byrokratiaa tähän asiaan, kun huomattavasti vähempikin olisi siltä osin riittänyt.

Herra puhemies! On myös näin, että joka tapauksessa kunnat ja kaupungit, jotka vastaavat palvelun järjestämisestä — jos ajatellaan vaikka tilannetta, missä kaupunki esimerkiksi hankkii palvelusetelin avulla varhaiskasvatuspalvelua — niin totta kai silloin palvelun järjestäjän velvollisuus on myös tarkastaa ja huolehtia siitä, että nämä hyväksytyt palveluntuottajat täyttävät nämä laadulliset kriteerit, ja nyt oikeastaan kysymys kuuluu, että mihiin siis tarvitaan tätä ylimääräistä kiepautusta nyt tämän aluehallintoviraston kautta. Mikä on se lisäarvo, mitä tämä lisähallinto ja lisäbyrokratia tuovat varhaiskasvatuksen palveluiden kannalta tähän maahan? [Eduskunnasta: Se on mennyt aikaisemminkin!] — Herra puhemies! Aivan oikein, on mennyt aikaisemminkin, mutta on ollut pelkästään käytössä ilmoitusmenettely. Nythän te nimenomaan teette siitä prosessista raskaamman sen kautta.

Herra puhemies! Täällä kollegani kokoomuksen eduskuntaryhmästä ovat pitäneet erinomaisia puheenvuoroja siitä ja esitelleet myös kokoomuksen vastalauseen tältä osin, ja sitä voin hyvin kannattaa. Jos nyt sitten kuitenkin keskusta haluaisi toimia kuten on aikaisemmin toiminut ja nimenomaan keventää sitä byrokratiaa, niin annan teille yhden ehdotuksen tähän liittyen. Nyt rakentava oppositio tässä haluaa ojentaa kättä myös hallituksen suuntaan, ja me tiedämme sen, että tämän lain osalta on ongelmia nimenomaan yliopistojen harjoittelupäiväkotien osalta, niin tehkää sinne lain 43 §:ään muutokset, jotka helpottavat näiden [Puhemies koputtaa] yliopistojen harjoittelupäiväkotien toimintaa. Siihen on tekemäni lakialoite, ja sillä voidaan lakia järkeistää ja helpottaa ja tehdä nämä muutokset [Puhemies: Kiitoksia!] myös nopeasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Juuso, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

14.56 Kaisa Juuso ps: Arvoisa puhemies! Harvoin olemme saaneet hallituksen esityksiä, joihin asiantuntijalausunnat ovat olleet niin erimielisiä. Suurin osa on jyrkästi vastustanut tätä esitystä, mutta toki OAJ ja Vanhempainliitto, kuten hallituspuolueet täällä kertovat, ovat myöskin puoltaneet sitä.

Perussuomalaiset ovat yhtyneet kokoomuksen vastalauseeseen, ja kannatan edustaja Vikmanin esitystä.

Mieleeni tulivat kyllä myöskin viime eduskuntakauden norminpurkutalkoot, kun tätä esitystä tarkastelin, koska tässä tehdään nimenomaan päinvastoin eli lisätään byrokratiaa, lisätään ylimääräistä työtä aseille. Kunnalla tällä hetkellä on valvontavastuu yksityisestä varhaiskasvatuksesta, ja jää hieman epäselväksi ehkä, että no kumpi valvoo tässä mitään. Sen sijaan että lähdetään tällaista ylimääräistä byrokratiaa kehittämään ja luomaan, minusta olisi tärkeämpää, että me tarkentaisimme sitä kunnan valvontavastuuta. Kunnat ovat kuitenkin paljon lähempänä siellä näitä yksityisiä varhaiskasvattajia ja varmasti osaavat kyllä hyvin valvoa, että se on laadullisesti hyvää ja vähintäänkin yhtä hyvää kuin julkisella puolella. Julkista puoltahan sitten avi ja Valvira valvovat.

Elikä aseille lisää töitä, ja jotenkin tuntuu, että tässä on useita esityksiä viime aikoina tullut, jotka lisäävät aluehallintovirastojen valvontataakkaa, ja uskon kyllä, että aaseissa ollaan aivan epätoivoisia näitten uusien tehtävien suhteen. Olisi hyvin tärkeää myöskin lisätä resursseja sinne aluehallintovirastoille aina kun sinne uusia tehtäviä viedään.

Tosiaan tämä tehtävä, mitä nyt ollaan sinne viemässä, on mielestäni tarpeeton — ei pitäisi lähteä korjaamaan sellaista, mikä ei ole rikki. Tämä olisi hyvä pitää mielessä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Kvarnström.

14.58 Johan Kvarnström sd: Ärade talman, arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunnan mietintö muutosehdotuksineen on tärkeä ja monipuolinen. Kiitos valiokunnalle!

Valiokunta korostaa, että varhaiskasvatuksen korkea laatu tulee varmistaa toiminnan järjestäjätahosta riippumatta. Tästä olemme kaikki varmasti samaa mieltä. Yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden on toimittava samoilla laadullisilla kriteereillä kuin julkisten, ja tähän liittyy se, että yksityisten varhaiskasvatuspalveluntuottajien toiminnan tulee olla luvanvaraista.

Hallituspuolueiden edustajien puheenvuoroista on jo hyvin käynyt ilmi, että esitys ei lisää byrokratiaa vaan parantaa tilannetta, vaikka tästä olemme eri mieltä opposition kanssa. Mietinnössä sanotaan hyvin, että parhaimmillaan kyse on julkisen ja yksityisen sektorin palvelujen toimivasta kumppanuudesta, jossa kummallakin taholla on annettavaa toisilleen sekä kuntalaisille.

Samalla näen, että yksityisten varhaiskasvatuspalveluiden on oltava vain julkisten palveluiden komplementti — muuten kunnat ovat nopeasti riippuvuudessa näistä, jos kuntien omia investointeja palveluverkostoon on jäänyt tekemättä, mikä on vaikeaa tehdä isosti myöhemmässä vaiheessa takaisin. Nopeassa kasvutilanteessa tarve on niin iso, että yksityistäkin tarvitaan, mutta ei ole yhteiskunnan etu, että iso osa tästä palvelusta olisi hoidettu yksityisten varhaiskasvatuspalveluntuottajien toiminnalla. Verorahoista on kuitenkin kyse, ja niiden päämäärä tässä kontekstissa on hyvät palvelut, ei isot voitot yrityksille.

On tietenkin huomioitava yksityisen varhaiskasvatuksen moninaisuus. Mietinnössä lukee osuvasti, että osa tuottajista on pieniä, voittoa tavoittelemattomia yhdistyksiä ja sääti-

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

öitä. Niihin verrattuna suuret, voittoa tavoittelevat ulkomaiset ja kotimaiset päiväkotikettjut toimivat ihan erilaiselta pohjalta.

Ärade talman! Jag vill rikta ett tack till kulturutskottet för ett viktigt och mångsidigt betänkande. En väldigt viktig aspekt i sammanhanget är, med tanke på barnets rättigheter, att man redan i samband med behandlingen av tillståndsansökan kan säkerställa att barnets rätt till stödtjänster enligt lagen om småbarnspedagogik tillgodoses på verksamhetsstället.

Enligt de bestämmelser som träder i kraft i augusti blir även privata serviceproducenter inom småbarnspedagogiken skyldiga att ordna stöd för utveckling, lärande och välbefinnande enligt barnets individuella behov. Det är rätt och viktigt, men här finns ännu oklarheter och praktiska problem. De privata producenter som är små och icke-vinstdrivande föreningar vet inte ännu i alla fall hur de ska lösa det här om deras stöd inte ökar. Deras ekonomiska stöd måste stärkas för att de ska ha möjlighet att ge stöd i fler fall än i nuläget, och detta stöder jag.

Samtidigt vill jag inte att våra skattepengar ska gå till storbolagsvinster, utan de ska gå till verksamheten, till barnens bästa. Privat småbarnspedagogik ska vara ett komplement och våra kommuner ska inte bli i en beroendeställning, vilket är fallet om investeringar skjuts upp. I reservationen finns en oro för att småbarnspedagogiken på grund av den här lagändringen privatiseras för lite, [Puhemies koputtaa] och min oro är helt den motsatta. — Kiitos, tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

15.01 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Meillä on käsittelyssä hallituksen esitys laiksi varhaiskasvatustalain muuttamisesta, ja esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia siten, että nykyisen ilmoitusmenettelyn sijaan säädettäisiin yksityisen päiväkotitoiminnan luvanvaraisuudesta. Olen sivistysvaliokunnassa ollut seuraamassa tätä, ja mielestäni tämä on täysin vastoin tämän nykypäivän henkeä, jolloin pitäisi purkaa tällaisia jäykkiä ja hankalia rakenteita. Aikaisemmin sitä kutsuttiin normien puruksi. Muistaakseni keskusta on aikaisemmin ollut jossakin normienpurkutalkoissakin mukana, ja nyt tämä esitys tuo ihan pelkkää lisäbyrokratiaa tänne. Tämä on todella kylmäävää vasemmistolaista politiikkaa, joka kohdistuu suomalaisiin yrittäjiin.

Kokoomus ja perussuomalaiset ovat tehneet tästä yhteisen vastalauseen, ja täällä on perusteluja sille: ”Esityksestä ei käy ilmi, miten esitys tosiasiallisesti vahvistaisi varhaiskasvatuksen laatua. Aluehallintovirastot ovat yksikantaan todenneet, etteivät kannata esitettä sääntelyä.” Siis jopa aluehallintovirastot ovat tätä mieltä, mutta tässä monen vasemmistolainen ideologia ilmeisesti ajaa läpi, ja sitä nyt sitten keskustakin on kannattamassa. ”Kunnilla on itsellään aluehallintovirastoja parempi tieto siitä, missä laajuudessa palveluita tulee sen alueella järjestää.”

”Hallituksen esitykseen ei sisälly varhaiskasvatuksen sisältöön tai laatuun liittyviä muutoksia, ja esityksen voidaankin katsoa lisäävän pelkästään toimijoiden hallinnollista taakkaa.” Tästä tulee yrittäjille vaikeuksia, kuluja. Mielestäni tästä ei ole mitään hyötyä. Siellä on jonkinlaisia puutteita ollut, mutta niihin pystytään puuttumaan ilman tällaista raskasta lainmuutosta. ”Tällaisen yritystoiminnan aloittaminen on siten jo tällä hetkellä sidottu siihen, että kunnan viranomainen on tehnyt arvion vaatimusten täyttymisestä. Tämä osaltaan

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

tukee ajatusta siitä, että jo tällä hetkellä ilmoitusmenettely rinnastuu tosiasiallisesti valtiosääntöisesti luvanvaraisuuteen.”

Arvoisa puhemies! ”Tarkoituksenmukaisempaa on toteuttaa aluehallintovirastojen ehdottama muutos, jonka mukaan yksityisen varhaiskasvatuksen järjestäjän toiminta saadaan aloittaa vasta, kun ilmoitus on rekisteröity aluehallintovirastossa.” Eli perussuomalaiset ja kokoomus ovat esittäneet, että tämä lakiehdotus hylätään ja hyväksytään uusi lakiehdotus.

Nyt jollakin lailla haluaisin muistuttaa keskustalaisia siitä, mitä te viime kaudella esitte, mikä oli ihan hyvä asia: että puretaan näitä normeja. Nyt te rakennatte tämmöisiä hankalia rakenteita, raskaita lakimuutoksia, joilla vaikeutetaan suomalaisten yrittäjien elämää, ja sinne tulee kaikenlaisia... Kaikenlaista pykäläviidakkoa mielestäni on tämä esitys.

Itse tuolla näin yhden pienen ongelman: siellä muun muassa väliaikaisen työntekijän rikosrekisteriotteiden käsittely ja hallinnointi, jotka sisältyvät osaltaan tähän uuteen lakiehdotukseen, eivät mielestäni olleet itsessään lainmukaisia. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

15.06 Hilka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia vilkkaasta keskustelusta tänään. Ajattelen, että tämän koko esityksen pohjalla on lasten varhaiskasvatusoikeuden turvaaminen. Ja mitä sillä tarkoitan? Edustaja Marttinen kysyi tuossa aikaisemmin, että mikä on se lisäarvo, mitä tämä hallituksen esitys tuo. Minä ajattelen, että se lisäarvo on nimenomaan sana ”pysyvyys”. Mitä muuta sivistykselliset oikeudet, niiden turvaaminen tarkoittaa: laadukasta sisältöä, saavutettavuutta. Näistä asioista on käyty tänään erittäin rikasta keskustelua. Ajattelen itse, että tämän kokonaisuuden saavuttaminen edellyttää hyvin vahvaa julkista varhaiskasvatuspalvelua, monimuotoista sellaista, mutta ennen kaikkea myös rinnallensa vahvaa yksityistä toimintaa unohtamatta näitä meidän pienempiä toimijoita, erityisesti järjestökentän toimijoita, jotka tuovat valtavan lisäarvon varhaiskasvuskentälle.

No sitten tässä aikaisemmin pohdittiin, että mikä muuttuu. Ajattelen, että nykyään päiväkodin on pystynyt perustamaan ilmoitusmenettelyllä ja nyt me siirrymme sitten malliin, jossa päiväkotitoiminta luvanvaraistetaan. Täällä edustaja Mäenpää kuvasi tätä raskaaksi lakimuutokseksi, mutta me käytännössä siirrymme edellisestä byrokratiasta seuraavaan byrokratiaan. En näe, että se muuttaisi tätä yhtään sen raskaammaksi kuin aikaisemmin. [Leena Meren välihuuto] Kysehän on siitä, että me varmistamme, että varhaiskasvatuksessa on riittävä henkilöstö, riittävä tuen saatavuus ja lapsille sopivat tilat.

Kun mietin tätä kokonaisuutta, etupainotteinen valvonta on Suomen vahvuus, ja näin sen näen. Arvostan sitä, että oppositio erityisesti kokoomuksen johdolla on tuonut tähän toista vaihtoehtoa rinnalle. Kuitenkin ihmettelen sitä, kun kokoomuskin selvästi tämän vaihtoehdon myötä tunnistaa tarpeen muutokselle — kun esitätte vaihtoehtoa — niin silloin meillä on varmasti yhteinen suunta. Ja näillä muutoksilla, mitä tähän hallituksen esitykseen on tehty, ajattelen, että tämä on siirtynyt parempaan suuntaan. Toivon tähän kyllä myös tukea kokoomukselta tässä kohtaa.

Pidän tätä kokonaisuutta tarkoituksenmukaisena. Alkuperäinen toteutus oli hivenen joustamaton, ja nyt olemme muotoilleet sitä erityisesti valiokunnan lausunnon perusteella parempaan suuntaan. Mikä on parantunut? Erityisesti aikataulut: vuosi lisääikaa tälle

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

muutokselle, jotta se voidaan tehdä kunnolla. Ja toinen: lupamaksujen suuruus. Niiden tulee olla kohtuullisia, jotta erityisesti pienet toimijat saadaan mukaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

15.09 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan valiokunnassa käytiin hyvä ja perusteellinen keskustelu, ja voi sanoa, että harvoin näkee todellakin niin erimielisiä asiantuntijoita, mitä tällä kertaa meillä valiokunnassa oli — mutta toisaaltahan se on rikkaus, että tulee erilaista näkemystä.

Huomionarvoista on se, että lupaviranomaiset itse, eli aluehallintoviranomaiset ja Valvira, eivät itse kannattaneet tätä hallituksen esitystä sellaisenaan. Aluehallintoviranomaiset sen sijaan esittivät nykyisen lain kehittämistä siten, että yksityisen päiväkotitoiminnan saisi aloittaa vasta, kun rekisteröinti on tehty. Tätä täsmennystä tuki myös Kuntaliitto.

Itse pidän henkilökohtaisesti tätä todella erikoisena lakiesityksenä esimerkiksi siitä syystä, että tätä perustellaan laadun kehittämisellä ja laadun varmistamisella. Entisenä laatu-pääällikkönä ja laatu-järjestelmiin kouluttautuneena sanon, että tämä laki ei lisää eikä varmista laatua millään lailla. Se antaa siinä alkuvaiheessa sen tiedon, mikä tilanne on siinä vaiheessa, kun sitä lupaa anotaan ja haetaan, aivan niin kuin tämä nykyinenkin tilanne nyky-lain mukaisesti antaa senhetkisen tilanteen, kun se toiminta valmistellaan ja käynnistetään. Eli tällä ei todellakaan varmisteta sen enempää laatua kuin nykyiselläkään lailla.

Lisäksi tämä hallituksen esitys lisää byrokratiaa ja lisää kustannuksia, ja pahimmassa tapauksessa se heikentää palvelujen saatavuutta.

Entisenä kuntaministerinä kannan myös huolta siitä, että tässä kunnat eivät ole sellaisessa tilanteessa kuin mitä ne ovat nyt. Nyt on kunnilla se tehtävä arvioida, mitä siellä tarvitaan, minkä tyyppistä palvelua siellä tarvitaan, ja he pystyvät nopeasti järjestämään varhaiskasvatuspalveluja — niin kuin nyt tällä hetkellä tarvittaisiin päiväkotipalveluja hyvin nopeasti näille ukrainalaisille lapsille. Kyllä siellä kunnassa tiedetään, mitä tarvitaan, ja minä olen aivan vakuuttunut siitä, että virkavastuulla meidän virkamiehet kunnissa tekevät hyvää työtä siinä, että arvioivat, onko järkevää tätä päiväkotipaikkaa nyt järjestää tälle lapselle, joka tarvitsisi tätä ja tätä hoitoa ja huolenpitoa.

Ja norminpurkutalkoilla, joita on monta vuotta jo pidetty hurjan tärkeänä, on pyyhitty nyt pöytää. Eliikä aivan sillä, että me oltaisiin nyky-lakia tarkennettu — siihen moni asiantuntija kiinnitti huomiota — olisimme päässeet samaan tulokseen, jopa parempaan.

Edustaja Essayah sanoi täällä sen, mitä itsekkin ajattelen, että tässähän on kysymys ideologiasta. Mielestäni se, että tällä ei todellakaan ole laatuun vaikutettu, vaikka tällä perustellaan, ei ole kovin järkevää eikä rehellistä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

15.13 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Kuten valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Risikko, totesi, harvoin näkee esitystä, jossa asiantuntijoiden näkemykset valiokuntakuulemisissa jakautuvat näin vahvasti. Tässä asiassa ne jakautuivat. Selväksi kuitenkin tuli avin, Kuntaliiton ja Valviran lausuntojen myötä se, että nyky-lain kehittämisellä oltaisiin saavutettu tätä hallituksen esitystä parempi tulos. Nyt hallitus haluaa vain lisätä byrokratiaa, jolla ei asiantuntijoiden mukaan ole laatua parantavaa vaikutusta. [Välihuuto vasemmalta]

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

Ymmärrän tietenkin sen, että tässä taustalla painaa vasemmistohallituksen ideologia ja tarve viedä kaikkea palveluntuotantoa vain julkisesti tuotetuksi. Sitä kuitenkin ihmettelen vahvasti, minkä vuoksi keskusta on pönkkänä tällaiselle ideologiselle toiminnalle, koska kuitenkin me tiedämme, että varhaiskasvatuksen osalta epäkohtia ilmenee sekä julkisen että yksityisen toiminnassa. Jos ajatuksena on tällä esityksellä näihin epäkohtiin puuttua, niin voidaankin kysyä, miksi luvan järjestämistä ei uloteta myöskin julkiseen järjestäjään, ja ulkopuolelle jäävät myös perhepäivähoitajat.

Kokoomuksen mielestä laadun varmistaminen varhaiskasvatuksessa on aivan oleellista kaikkien palveluntuottajien kohdalla. Varhaiskasvatuksen asiakastyytyväisyys valiokunnan kuulemisten mukaan meillä Suomessa itse asiassa on tutkitusti aivan huippuluokkaa. Saimme valiokunnassa tutkimustuloksia, joiden mukaan tyytyväisyys Suomen varhaiskasvatukseen on erittäin korkealla tasolla. Tyytyväisyys yksityiseen varhaiskasvatukseen on Pohjoismaiden kärkitasoa. Julkinen varhaiskasvatus saa hieman heikomman arvosanan kuin yksityinen varhaiskasvatus, mutta se julkinenkin on silti pohjoismaisessa vertailussa parasta. Yksityiseen itse asiassa ollaan hyvin tyytyväisiä. Nähdäkseni yksityisellä palveluntuotannolla esimerkiksi suurissa kaupungeissa on merkittävä rooli, ja toisaalta meillä on paikkansa niin steinerille, kristillisille kuin muille pienille yksityisille toimijoille. Ihmettelen vahvasti sitä, [Puhemies koputtaa] että keskusta on nyt mukana siinä, että näille toimijoille tuodaan lisää byrokratiaa ideologisella tausta-agendalla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

15.16 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa puhemies! Suomalaiset varhaiskasvattajat ovat uskomattoman ammattitaitoisia ja laadukasta ammattikuntaa Suomessa. Näin ajattelen joka ikinen aamu ja joka ikinen iltapäivä, kun saan viedä lapseni päiväkotiin tai hakea hänet sieltä. Sillä ei ole mitään eroa, maksaako heidän palkkansa yksityinen toimija vai maksaa-ko heidän palkkansa julkinen toimija. Näin se vain on ihmisten arjessa.

Itselleni tässä ei ole kysymys ideologiasta, vaan tässä on kysymys lapsen edun turvaamisesta eli pysyvyyden parantamisesta. Lisäksi tämä hallituksen esitys antaa myös näille palveluntuottajille paremman oikeusturvan, niin kuin olemme näistä meille toimitetuista materiaaleista saaneet lukea ja erityisesti valiokunnassa kuulla. Ajattelen, että se on myös kova arvo näille yksityisille toimijoille, jotka tekevät tätä tietenkin liiketoimintana mutta aika pienellä katteella.

On erittäin välttämätöntä, että me pystymme porrastamaan näitä lupamaksuja, niin kuin valiokunta on todennut, niin että ne eivät ole kohtuuttomia yhdellekään toimijalle. Varhaiskasvatuskentällä nimittäin työskentelee noin 500 tämmöistä pienempää toimijaa, monet järjestöpohjaisia, vaikkapa vanhempainyhdistysten pyörittämiä, tai sitten pieniä yrityksiä, ja ne tuovat todella laadukasta, monipuolista palvelua. Omassakin kunnassani toimii tämmöinen englanninkielinen laadukas varhaiskasvatuksen tuottaja, ja ajattelen, että se on erittäin arvokasta, että heidän toimintansa pystyy jatkumaan tämän esityksen jälkeenkin.

Tässä kokonaisuudessa erityisesti edustajat Essayah ja Sarkomaa toivat aiemmin huomioita siihen suuntaan, että miksei tätä energiaa käytettäisi varhaiskasvatuksen sisällöllisiin asioihin puuttumiseksi. Ajattelen kuitenkin, että tämä hallitus on erityisesti parantanut laatua tuolla varhaiskasvatuksen päässä. Olemme lisänneet kolmiportaisuutta eli tämmöisiä tuen eri muotoja varhaiskasvatukseen. Me olemme pystyneet kasvattamaan henkilöstömäärää niin, että lapsia on vähemmän samassa ryhmässä ja sitä kautta he ovat oikeutettuja

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

siihen kasvatustoimintaan vielä entistä paremmin. Ja me olemme pystyneet tuomaan sinne erityisesti tasa-arvoa, saatavuutta ja esimerkiksi kielellisiä oikeuksia parantavia uudistuksia. Nämä ovat olleet erittäin tärkeitä.

Sen lisäksi tässä keskustelussa tänään on noussut esille tämä varhaiskasvatusopettajien saatavuus, ja siitä haluan kyllä erityisen huoleni vielä esittää. Nimittäin meiltä joidenkin tutkimusten mukaan puuttuu 4 000 varhaiskasvatusopettajaa vuoteen 2030 mennessä, ja tämä on kyllä yhteinen haaste, jonka ratkaisemiseksi tarvitsemme hallituksen esityksiä, mutta tämä ei ole tietenkään siihen päähän kohdennettu, [Puhemies koputtaa] ja sen tietää oppositiokin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

15.19 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! On ensinnäkin todella hienoa, että me keskustelemme tärkeästä asiasta eli varhaiskasvatuksesta, meidän lasten tulevaisuudesta.

Täällä on erilaisia asiantuntijatahoja mielestäni käytetty hiukan valikoivasti, ja on muun muassa puhuttu, että pitäisi luottaa perheisiin, pitäisi luottaa vanhempiin. No, heidän edustajansa on Vanhempainliitto, joka puoltaa tätä esitystä. Toisaalta myöskin tähän yhteyteen kuuluu tärkeällä osalla siis varhaiskasvattaja. No, heidän edustajansa OAJ puoltaa tätä esitystä. [Hilkka Kemppi: Juuri näin!]

Täällä on myöskin käytetty paljonkin näitä sanoja: lisää byrokratiaa. Sehän on vähän niin kuin mantra, jota toistelemalla tulee oletus, että se sellaiseksi silloin myöskin muuttuisi. Sanon edelleen esimerkin. Siis tässä nykyisessä ilmoitusmenettelyssä sekä kunnat että aluehallintovirasto ovat tarkistaneet ilmoituksen, eli sen ilmoituksen, joka on tullut liitteineen. Siis molemmat tahot tehneet saman työn. No, tässä ehdotetussa laissa lupahakemus tehdään siis vain ja ainoastaan aluehallintovirastolle. Eli kunnilta tämä tehtävä jää pois, jolloin se mielestäni vähentää byrokratiaa.

Puhemies! Ymmärrän kyllä jotenkin sen, että tässä murehditaankin avia. On totta, että avilla on kädet täynnä työtä. Mutta sitä en ehkä niinkään ymmärrä, että kun kunnan loputomia tehtäviä tässä siis kevennetään, niin se olisi jollakin tavalla tässä niin kuin ongelma.

Tämä ehdotus on myös siis palveluntuottajan oikeusturvan kannalta ilmoitusmenettelyä selkeämpi, eikä sekään ole kovin vähäistä, kun tässä kuitenkin yhdessä kaikki me puolustamme siis myös yksityisen varhaiskasvatuksen asemaa. Ja koitin myös edellisessä puheenvuorossa todistaa sitä, että on aivan yksiselitteistä, että yksityiset päiväkotitoimijat mainiolla tavalla täydentävät ja monipuolistavat julkista varhaiskasvatusta. Ja toivon, että tämä on myöskin [Puhemies koputtaa] tässä kohtaa oppositiolta mahdollisesti ymmärretty.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

15.22 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Silloin aikoinansa kun tämä tuli meille tuonne valiokuntaan, itse suhtauduin hyvin avoimesti siihen, että jos tästä jotain hyvää on, niin totta kai sitä kannattaa sitten edistää. Kun sitten kuuntelin näitä ja kävin oikein läpi erilaiset kaaviot, miten tämä menee, niin en voi mitenkään ymmärtää sitä, että tätä nyt tehdään.

Jotenkin nyt luotan kuitenkin lupaviranomaisiin, jotka tekevät työksensä sitä valvontaa, esimerkiksi aluehallintoviranomaiset ja Valvira, joka on meidän yksi arvostetuimpia valvovia viranomaisia Suomessa. Sitten jos ajattelee sitä, että täällä on tullut esille, että kun-

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

nalta poistuu tässä nyt työtä, niin Kuntaliittokin oli sitä mieltä, että tätä ei kannattaisi tehdä, että tässä lisääntyy byrokratia. Ja sitten jos ajattelee näitä palveluntuottajia, niin ei nyt pidä vähätellä heitäkään, ja jos he sanovat, että tässä lisääntyy byrokratia, niin kuka meistä on sanomassa, että ei se lisäännä.

Tässä nyt on kaksi mielipidettä, ja sille vain ei voi mitään, ja sen kanssa eletään. Me ollaan sitä mieltä, että tämä lisää byrokratiaa. Tämä vie nimenomaan sieltä kunnan näpeistä enemmän sinne aluehallintoviranomaisille, jotka itsekin kokivat, että ihan vain nykylakia hieman muokkaamalla tämä olisi voitu korjata, eli siten, että päiväkotitoimintaa ei saisi aloittaa ennen kuin rekisteröinti on tehty. Siihen päädyttiin myöskin, että täsmentämällä nykylakia olisi voitu päästä jopa parempaan tulokseen.

Tässä yhteydessä haluan puhua laadusta hieman: Kyllähän tässä pitää muistaa semmoinen asia, että sekä yksityisellä että julkisella sektorilla on kaikissa meidän sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa ja varhaiskasvatuspalveluissa ja koulupalveluissa kehittämisen varaa. Ei ole niin, että vain toisessa on kehittämisen varaa ja toinen on laadukasta. Sen tähden on mielestäni tärkeää, että me keskusteltiin siellä paljon myös laadusta ja siitä, että sekä julkisella että yksityisellä sektorilla — yksityiseen sektoriinhan kuuluvat kaikki säätiöiden ja muun kolmannen sektorin järjestämät palvelut — on samat laatukriteerit. Ei ole eri. Ne kaikki kumpuavat sieltä varhaiskasvatuslaista, ja kaikkien pitää noudattaa varhaiskasvatuslakia.

Siitä syystä olen hyvin ehdottomasti edelleen sitä mieltä, että jos minulle sanovat itse valvovat viranomaiset, että tämä ei ole järkevää — ja uskon, että he tekevät sen myöskin virkavastuulla — niin luotan heihin, ja samoin Kuntaliittoon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Vielä edustaja Vikman, olkaa hyvä.

15.25 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Kivisaari perusteli tätä hallituksen esitystä sillä, että tämä ikään kuin jollain tapaa olisi kuntien näkökulmasta myönteistä ja toivottavaa: Aivan yksiselitteisesti valiokunnan saamien asiantuntijalausuntojen mukaan kävi selväksi, että kunnissa, joissa yksityisen päiväkotitoiminnan osuus on tällä hetkellä suuri, tämä lakimuutos yksityisen päiväkotitoiminnan luvanvaraistamiseksi voi asiantuntijoiden mukaan johtaa kunnan kannalta hallitsemattomaan tilanteeseen. Tätä ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Kunnat ovat todenneet nykyisen ilmoitusmenettelyn olevan joustava ja sujuva eivätkä kannata esitettyä lakimuutosta. Lakimuutoksen sijaan nykyisen ilmoitusmenettelyn kehittäminen prosesseja sähköistämällä olisi järkevä kehittämistoimenpide ennakollisen valvonnan vahvistamiseksi. Näin siis asiantuntijakuulemisten mukaan.

Toiseksi, mitä tulee laatuun, jota edustaja Kemppi käsitteli: Niin ikään asiantuntijakuulemisten mukaan oikeudellisesti arvioituna on jo niin, että yksityinen varhaiskasvatus on tällä hetkellä tosiasiaa luvanvaraista toimintaa: varhaiskasvatuslaissa säädettyjen edellytysten on täyttyttävä, jotta toimintaa saa harjoittaa, ja rekisteröiminen toimii ehtona yksityisen varhaiskasvatustoiminnan harjoittamiselle. Oleellista on se, minkä valiokuntakin kuuli, että ennakollisella lupamenettelyllä, jota hallitus esittää, ei voida puuttua esimerkiksi henkilöstön mitoituskeinoihin liittyviin ongelmiin ja tämä lupamenettely ei poistaisi tarvetta jälkikäteisvalvontaan. Ei siis ole mitenkään selvää tai odotettavissa, että lupamenettely parantaisi varhaiskasvatuksen laatua, etenkin kun pidetään mielessä, minkälaisia ongelmia

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

esimerkiksi yksityisessä vanhustenhuollossa on siitä huolimatta, että yksityinen ympärivuorokautisten sosiaalipalvelujen tuottaminen on luvanvaraista toimintaa.

Eli valvontaa tarvitaan, mutta oleellista olisikin miettiä, kannattaako resursseja kohdentaa tällaisen etukäteisbyrokratian lisäämiseen, jota te siis hallituksessa teette ja tuette, vai kannattaisiko huomio kohdentaa toiminnanaikaiseen valvontaan. Olisi varmasti vanhemmillekin huojentavaa tietää, että varhaiskasvatuksen laatua valvotaan, ja tällöin pystyttäisiin valvomaan esimerkiksi myös sitä, että henkilöstömitoitus todella toteutuu. Tällä hallituksen esityksellähän ei esimerkiksi tähän tule mitään lisävalvontaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

15.28 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Kemppi piti sinänsä hyvän puheenvuoron siinä mielessä, että hän kertoi omasta kunnastaan ja kertoi omista kokemuksistaan varhaiskasvatuksesta. Minulla on itsellä samanlaisia kokemuksia oman tyttäreni kohdalla, että siis todella voin sanoa, että valtavan laadukasta palvelua, ja se oli julkisen sektorin tuottamaa, mutta yhtä lailla, kun sitten vertailin omien vanhempikollegojen kanssa, niin he kertoivat ihan samaa, koska meillä on valtavan korkeatasoinen varhaiskasvattajien koulutus, ja voin sanoa, että he tekevät todella joka päivä ihmetekoja meidän lastemme hyväksi.

Olen itse sellaisesta kaupungista, eli Seinäjoelta, jossa on aina ollut hyvä yhteistyö yksityisen ja kolmannen sektorin ja julkisen sektorin välillä, ja meillä on myöskin ollut tarjolla juuri sellaista varhaiskasvatuspalvelua, joka on lisännyt valinnanvapautta. Meillä on myös käytössä ollut semmoinen palvelu, jonka aikoinansa tein peruspalveluministerinä, että myös yli kuntarajojen voidaan hankkia varhaiskasvatuspalveluja. Miksi lähteä viemään sitä lasta ensiksi 10 tai 30 kilometriä toiseen suuntaan, ajaakseen taas sitten takaisin kodin kautta tai kodin ohitse sinne työpaikalle, etteikö veisi kuntarajojen yli sitä lasta sinne paikkaan, joka on lähempänä sitä omaa työpaikkaa, koska se vähentää sen lapsen autossa oloa tai matkustamista sinä päivänä ja lisää vanhempien yhdessäoloa lapsen kanssa? Eli tällaista valinnanvapautta nyt vanhemmat tarvitsevat, ja on meidän kuntapäätäjienkin tehtävä varmistaa sitä, että laadukasta varhaiskasvatuspalvelua on tarjolla, oli se sitten julkisen tai yksityisen sektorin tuottamana, ja on kunnan tehtävä sitä valvoa — sen sanoo kuntalakikin, että sen kunnan pitää valvoa sitä laatua.

No mutta sitten vielä toiseen asiaan. Täällä edustaja Heinonen piti hyvän puheenvuoron tästä ukrainalaisten lasten kohtalosta. He ovat tulleet tänne Suomeen, voi sanoa, että traagisista olosuhteista ja traumatisoituneina. He tarvitsevat varhaiskasvatusta, ja heidän vanhempansakin tarvitsevat myöskin sitä, että he voivat luottaa siihen, että lapsi saa hyvää hoitoa ja huolenpitoa sinä hetkenä, kun äidit ja isätkin tarvitsevat lepoa — ja tässä tapauksessa erityisesti äidit, koska tänne äitejä on tullut. Tässä vaan nyt mietin, että mikä ihme mättää, että sitä ei voi sanoa täältä valtakunnan tasolta, että antakaa nyt niille lapsille sitä varhaiskasvatusta, ettei tässä nyt vaan ole se pelko, että jos tässä nyt kunnat sitten ostavatkin sitä yksityiseltä, niin sen tähden tätä lupaa ei anneta tai tätä ei tueta, ja se on nyt kyllä anteeksiantamatonta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

15.31 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Risikolle tämän huolen esille nostamisesta. Voin todeta suoraan, että ei, syy tähän vaikeuteen ei ole todellakaan se, että hallitus ajattelisi, että yksityiseltä ostettava palvelu olisi jotenkin huonompaa tai että sellaiseen ratkaisuun ei voida mennä.

Itse ajattelen niin, että kaikki varhaiskasvatus Ukrainasta tuleville lapsille on ehdottoman tarpeellista. Toivon todella, että moni heistä löytää kotinsa Suomesta tai pääsee ensisijaisesti tietenkin palaamaan omaan kotiinsa, juuri sinne, minne he itse haluavat, mutta tässä tilanteessa, kun he ovat täällä, Suomen kamaralla, on tärkeätä, että me pystytään tarjoamaan näille lapsille hyvä alku elämään. Sen osalta tietenkin haaste on tämä kotikuntamääritelmä, joka on varsin erilainen liittyen perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen. Tämän osalta ajattelen, että myös meillä sivistysvaliokunnassa voisi olla paikka arvioida sitä mahdollisuutta, pitäisikö lainsäädäntöä yhdenmukaistaa niin, että tämä kotikuntastatus tulisi samalla tavalla kohdelluksi varhaiskasvatuksessa ja peruskoulussa, koska tämänkaltaisen byrokratia, vanhat lait ja niiden soveltaminen eivät saa olla lasten ja nuorten hyvinvoinnin esteenä — edes siinä tilanteessa, kun he lähtevät pakoon toisesta maasta.

Sitten mitä tulee tähän hallituksen esitykseen, niin edustaja Vikmanin puheenvuoroon, jossa hän nosti tätä sähköistämisen mahdollisuutta ja sitä kautta nykyisen menettelyn parantamista, haluan vain todeta, että tämä sähköistäminen ei ole nopea ratkaisu, ja sen me ihan jokainen lainsäätäjä olemme kyllä oppineet: nimittäin oli se ala mikä tahansa, niin sähköistäminen vaatii runsaasti aikaa, ennen kaikkea toimintakulttuurin muutosta, ja tämänkaltaisen sähköistämiskäytännön ei tuo näille lupaa hakeville sitä oikeusturvaa, mikä tietenkin tässä esityksessä paranee ja sitä kautta luo sitä laatua eli sitä pysyvyyttä.

On ilman muuta selvää, että tämä lupamenettely ei poista tarvetta jälkikäteisvalvontaan, ja itse asiassa olen erittäin huolissani tästä jälkikäteisvalvonnan tilasta, mitä tulee koulu-maailmaan, peruskouluun, varhaiskasvatukseen. Olemme saaneet siitä useita kertoja myös huomautuksia esimerkiksi oikeusasiamieheltä ja oikeuskansleriltakin muistini mukaan, ja sen kuntoon laittaminen olisi kyllä varsin tärkeä asia myös.

Mutta yhdellä hallituksen esityksellä ei tietenkään kaikkia asioita ratkaista, ja nyt olemme keskittyneet erityisesti tämän pysyvyyden parantamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin. — Pyydän, että keskitytään myöskin tästä eteenpäin tähän nyt käsillä olevaan lakiehdotukseen. — Edustaja Kivisaari, olkaa hyvä.

15.34 Pasi Kivisaari kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Kemppi sanoi kyllä hyvin, että yhdellä lakiesityksellä ei kaikkia maailman murheita eikä varhaiskasvatuksen murheita tietysti ratkaista.

Puhemies toivoi nimenomaan, että pysyttäisiin tässä lakiehdotuksessa, mutta lyhyesti totean tästä Ukraina-huolesta, että se huoli on tietysti aitoa ja oikeaa ja me kaikki toivomme siihen ratkaisua, mutta ehkä tämä heitto edustaja Risikolta oli tarpeeton, että tässä olisi jotenkin ajatus siitä, ettei vain ostettaisi yksityiseltä sektorilta. Se oli tarpeeton.

Oletus siitä, että kunta jotenkin häipyisi tässä lakiesityksessä kartalta tai prosessista ulos, on väärä. Kunta säilyy tässä, kuten pitääkin, keskeisenä ja oleellisena yhteistyötoimijana myös näissä valvontatoimissaan, kuten edustaja Vikman kyllä hyvin sen tietää. Toistan itseäni: myöskin tämä byrokratian lisäämisen mantra, oletus siitä, että kun sitä tarpeek-

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

si hokee, niin se sellaiseksi muuttuu, mutta yksinkertaisesti tässä se ei sitä ole. Se ei vain sitä ole.

Mutta, yhtä kaikki, meitä kaikkia tietysti yhdistää tässä se, että me kaikki toivomme laadukasta varhaiskasvatusta. Se on kuitenkin sitä työtä, jota tehdään suomalaisen yhteiskunnan ja suomalaisen tulevaisuuden eteen, ja se maailma ei ole aina yksinkertainen, mutta se on kovin tärkeä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Risikko, olkaa hyvä.

15.36 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä, että täällä on ollut silmänsä hyvää keskustelua, koska kyllä varhaiskasvatus ansaitsee tulla keskustelluksi, ja se on meidän lastemme parhaaksi ja se antaa sitä varhaista puuttumista ja myöskin sitten luo sitä kivijalkaa. Se, oliko tuo äskeinen kommenttini tarpeeton — en pitänyt sitä tarpeettomana, kun muistan tämän korona-ajan: kun yksityiset tarjosivat suojavarusteisiin apua, että he voivat auttaa tässä, niin ei suojavarusteita tarvittu, mutta sitten vasta, kun julkinen sektori pystyi niitä tuottamaan, niin sitten niitä kyllä tarvittiin. Eli tässä nyt vähän tällaista analogiaa.

Mutta varsinaisesti minä kysyisin, kun selvästikin täällä salissakaan — olen tietysti pahoillani siitä, että keskustaryhmän edustajat ovat joutuneet nyt puolustamaan tätä mietintöä täällä — oikeastaan ei kollegoja tuolta valiokunnan muista ryhmistä paljonkaan täällä ole, niin kysynkin teiltä nyt ihan, että oletteko te oikeasti jokaisen lauseen kannalla, mitä täällä sanotaan, pystyttekö olemaan näitten lauseitten takana, mitä täällä mietinnössä sanotaan? Se oli vielä loppukysymykseni. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

15.37 Sofia Vikman kok: Arvoisa puhemies! Vielä kerran se oleellinen: eli asiantuntija-kuulemisissa on tuotu ilmi se, että nykyistä varhaiskasvatustilannetta täsmenämällä viranomaisten toimivaltuuksien, sanktioiden sekä kuntien roolien osalta voitaisiin saavuttaa jopa hallituksen esitystä huomattavasti parempi lopputulos varhaiskasvatuksen laadun valvonnan näkökulmasta. Siihen nimenomaan perustuu meidän vastalauseemme. Vetoankin nyt keskustaan, että harkitkaa vielä kerran, jos voisitte sitä vaihtoehtoa tulla tukemaan. Pääsisimme eteenpäin vähemmällä byrokratialla.

Vielä viitaten tähän edustaja Risikon kysymykseen siitä, oletteko, keskusta, todella tukemassa kaikkea, mitä siellä mietinnössä olette kannattaneet, haluaisin kysyä teiltä: miten ajattelette näiden eri toimijoiden roolista ja merkityksestä? Mietinnössä on sellainen lause tai semmoinen kohta kuin: ”Osa tuottajista on pieniä, voittoa tavoittelemattomia yhdistyksiä ja säätiöitä. Niihin verrattuna suuret, voittoa tavoittelevat ulkomaiset ja kotimaiset päiväkotiketjut toimivat erilaiselta pohjalta.” Kysyisin teiltä: Miten ajattelette näiden eri toimijoiden toimivan eri pohjalta, ja liittyykö tähän teidän ajattelussanne jonkinlaisia erilaisia arvotuksia? Eikö kuitenkin olen niin, että kaikki toimijat varhaiskasvatuksessa tuottavat sitä palvelua Suomen lakien, varhaiskasvatustalainsäädännön ja muiden lakien, pohjalta ja toimivat niiden lakien mukaan? Arvotatteko tässä mietinnön kohdassa jotenkin eri tavoin näitä eri toimijoita? [Hilkka Kemppi: Emme arvota!]

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

Me kokoomuksessa ajattelemme, että kaikkien toimijoiden ja tuottajien varhaiskasvatuksen täytyy olla yhtä laadukasta ja parasta maailmassa, ja siitä meidän täytyy yhdessä pitää huolta. [Keskustan ryhmästä: Hienoa!]

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kalastuksesta Tenojoen vesistössä Norjan kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja soveltamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 30/2021 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 1/2022 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Avaan keskustelun. Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.40 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys laiksi Tenojoella tapahtuvalle kalastukselle pohjaa siihen, että Tenon lohikantojen tilassa on tapahtunut huolestuttavia muutoksia vuoden 2021 aikana. Mereltä palaavien lohien määrä on vähentynyt, ja tilaa, jossa Tenojoen lohikanta tällä hetkellä on, voi pitää ennätyksellisen heikkona.

Maa- ja metsätalousvaliokunta on aiheellisesti huolissaan Tenojoen lohikantojen tilasta ja sen kehityksestä. Huoli jaetaan yhdessä rajanaapurimaa Norjan kanssa, ja käytyjen neuvottelujen tavoitteena on lohikantojen tilan turvaaminen. Jotta lohikannat saadaan elvytettyä, nähdään tarpeelliseksi säädellä kalastamista alueella kappale- tai päivä- ja kausikohtaisilla kiintiöillä.

Kuolleisuuden vähentämiseksi ja jokeen nousevien lohien suojelemiseksi olisi valiokunnan mukaan perusteltua kieltää pyydystä ja päästä -tyyppinen kalastaminen. Oman uhkansa Tenojoen lohikannalle muodostaa kyttyrälohi, jolle on tarpeellista myös löytää kohdennettuja ratkaisuja.

Hallituksen esityksessä esitetyt muutokset liittyvät kalatalousalueen tehtävien täsmentämiseen, kalastuslupien maksuttomuuteen alle 18-vuotiaille ja ulkopaikkakuntalaisten kiinteistönomistajien erityisen kalastuslupakiintiön määrittämiseen.

Arvoisa puhemies! Pidän lakiesityksen sisältämää kohtaa edistää alle 18-vuotiaiden maksutonta kalastamisoikeutta kannatettavana. Voimaansaattamislakia esitetään muutettavaksi siten, että lain 10 §:ssä säädetään paikkakuntalaisten alle 18-vuotiaiden lupien maksuttomuudesta, jotta voidaan edistää lasten ja nuorten kalastusharrastusta ja Tenojoki-laakson saamelasta kalastuskulttuuria.

Jotta voidaan säilyttää ja kehittää Utsjoen jokisaamelasta kulttuuria, on Tenojoen vesistön perinteinen lohenkalastus tärkeä osa sitä. Katkoskohtia ei kestä tulla, jotta voidaan turvata kalastuskulttuuriin liittyvän perinteisen tiedon siirtyminen eteenpäin seuraaville sukupolville niin, että kulttuurin harjoittamisedellytykset säilyvät tulevaisuudessakin.

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

Olen samaa mieltä valiokunnan kanssa siitä, että alle 18-vuotiaille kohdistettu maksutomuus edistää lasten kalastusharrastusta ja erityisesti saamelaiden kalastuskulttuurin välittymistä.

Olen saanut huolestuneita yhteydenottoja Tenojoella vuosittain käyviltä kalastajilta. Huoli kohdistuu ennen kaikkea siihen, noudattaako Norja lohikannan suojelemiseksi suunniteltuja toimia yhtä tunnollisesti kuin Suomi. Lakiesitys on saanut runsaasti palautetta pitkin matkaa. Niissä esitetään muun muassa sellaisen työryhmän perustamista, jolla olisi riittävää osaamista ratkoa Tenon sekä sivujokien kalastukseen liittyviä oikeudellisia ongelmia. Työryhmässä olisi hyvä olla edustusta paikallisista saamelaisista ja ulkopaikkakuntalaisista henkilöistä.

Arvoisa puhemies! Kaikkien osapuolten, niin yksityisten henkilöiden kuin valtioiden, tavoitteena on pelastaa Tenojoen lohikanta. Toivotaan, että löytyy yhteisymmärrys suoje-lutoimien toteuttamistavasta, jotta lohi polskisi jatkossakin Tenojoessa ja hieno harrastus olisi edelleen mahdollista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

15.44 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Ihan tähän puheen alkuun totean, että koko tätä problematiikkaa säätelee oikeastaan kaksi merkittävää kalastajaryhmää ja perusoikeutta. Ne ovat saamelaiset, joilla tietenkin perustuslain mukaan on oikeus harjoittaa omaa kulttuuria, ja sitten tietenkin omaisuudensuoja, ja itse asiassa, jos tarkkoja ollaan, tuolla Tenojokilaaksossa taitaa yksityisessä omistuksessa olevia tiloja olla enemmän kuin saamelaisomistuksessa. Se ei sinänsä kerro mitään, mutta se kertoo sen, että kun näitä kalastusoikeuksia eduskunnassa pohditaan, niin nämä molemmat ryhmät pitää aina tasapuolisesti ottaa huomioon ja ratkaisut pitää muodostaa sen mukaan, että ne perusoikeudet tulevat sitten otettua huomioon.

Suomi ja Norja sopivat Tenon kalastusta koskevan valtiosopimuksen vuonna 2017. Sopimuksen tarkoitus oli vähentää lohen kalastusta ja luoda tasapaino saamelaisen kulttuurin harjoittamisen ja ulkopaikkakuntalaisten kalastusoikeuden omistajien kesken. Sopimuksen johdosta kalastuslupan hakijat jaettiin neljään eri ryhmään omistuksen, saamelaisuuden, paikallisuuden tai kokonaan ikään kuin ulkopuolisuuden perusteella, eli turistikalastajat. Kuitenkin tässä tapahtui sitten Lapin ELY-keskuksen eli luvanmyyjän toimesta sellainen linjaus ja ehkä kalastuslain tulkinta, joka tietysti ei valtiosopimuksen ohi voi mennä, että avattiin tällainen vuokraustoiminta, ja se oli jopa päivävuokrausta, eli käytännössä siellä olevat isot tilat ja heidän ikään kuin kalastusoikeuttaan lähdettiin vuokraamaan. Mutta kun valtiosopimuksessa oli sovittu erityinen kalastuslupakiintiö, joka selviää voimaansaattamislain 12 §:stä, niin nämä ihmiset, jotka vuokrasivat, eivät olleet oikeutettuja koko tähän pykälään. Miten joku voi vuokrata semmoista oikeutta, jota hänellä ei ole? Tämä on ollut se keskeinen ongelma, josta Norja ikään kuin reklamoi Suomea — ja teki sen aiheesta. Ja silloin täytyy suomalaisten tunnustaa, että he tekivät virheen ja he tulkitsivat tätä voimaansaattamislain 12 §:ää väärin ja siitä tuli tällainen ikävä prosessi, joka aiheutti tyytymättömyyttä sekä saamelaisissa että ulkopaikkakuntalaisten kiinteistönomistajien ja kalastajien keskuudessa, koska heiltä loppuivat sitten ne luvat, kun he halusivat tulla kalastamaan.

No, kyseinen lyhytaikainen vuokrakeinottelu rikkoi valtiosopimusta ja siitä johdettua lainsäädäntöä. Virheiden tekeminen on sinänsä inhimillistä, mutta ne on osattava myön-

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

tää. Suomi ja Norja aloittivat reklamaation johdosta uudet kalastussääntöneuvottelut. On myös huomioitava, että mikäli nyt voimassa olevaa Tenon voimaansaattamislain 12 §:ää olisi noudatettu, ei laitonta kalastusoikeuksien vuokraustoimintaa olisi voinut edes esiintyä eikä mitään reklamaatiota Norjan puolelta olisi tullut, ja silloin koko tämä uudelleen avattu neuvottelu, johon on kulunut myös valtion rahaa paljon, monessa eri muodossa, olisi ollut aivan turha. Tänäkään päivänä millekään neuvotteluille ei olisi tarvetta — tämä on syytä lainsäätäjän huomioida. Ja yleensä kun asioita hallintomenettelyn kautta ratkotaan, niin keskeistä on juuri tämä hallintolain 6 §, jonka puhemies täällä varsinkin hyvin tietää, ja sen pitää olla oikeutettu ja sen pitää edustaa oletettuja oikeuksia.

Maa- ja metsätalousministeriö esitti keväällä 20 kalastussäännön uudistamista varten nimeävän neuvottelukunnan kokoonpanoon Tenon kiinteistönomistajat ry:tä, joka edustaa hyvin pitkälle niitä kiinteistöjä, joilla on kiinteistörekisteriin merkittyjä kalastusoikeuksia. Ministeri kuitenkin pudotti yhdistyksen pois varsinaisesta kokoonpanosta, jolloin neuvottelukuntaan jäi jäljelle vain paikallisia tahoja ministeriön edustajien lisäksi. Ratkaisu oli poliittinen, se ei edustanut hyvän hallinnon periaatteita. Ja tämä on se keskeinen syy, jonka takia itsekkin olen täällä pöntössä: koska olin tyytyväinen silloin aikanaan neuvoteltuun valtiopöytäpöytäkirjaan. Siinä toki oli tiettyjä hankalia kohtia monen eri osapuolen kanssa, mutta kun näitä pitää hoitaa niin, että eri osapuolet ovat tyytyväisiä. Neuvottelukunnan kokoonpano herätti valitettavasti kielteisiä odotuksia oikeellisuuden ja tasapuolisuuden suhteen, koska kokoonpano poikkesi maa- ja metsätalousministeriön vastuullisten virkamiesten esityksestä. Viisainta olisikin nyt, mahdollisimman pian, perustaa korkean tason juridista osaamista edustava työryhmä selvittämään ja ratkomaan Tenon sekä sen sivujokien kalastukseen liittyviä oikeudellisia ongelmia. Tällainen työryhmä, jossa olisi tasapuolisesti myös paikallisten saamelaisten ja ulkopaikkakuntalaisten kiinteistönomistajien edustus, olisi myös hallintolain näkökulmasta järkevin tapa toteuttaa eduskunnan edellyttämää laajaa arviointia eri ihmis- ja omistajaryhmien kalastus- ja kulttuurioikeuksien toteutumisesta Tenojoella ja sen sivujoissa.

Arvoisa puhemies! Voimassa oleva Tenon voimaansaattamislaki on edelleen käyttökelpoinen, kunhan sitä vaan noudatetaan ja tulokset ovat sopusoinnissa voimaansaattamislain ja sen esitöiden suhteen. Näin ollen esitänkin, että edellä olevan perusteella lakiehdotus hylätään vastalauseen mukaisesti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.50 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On selvää, että kalastusasiat yleensä ovat aika ongelmallisia ja niistä pienimmistäkin asioista saadaan helposti syntymään kovin ristiriitaisia tilanteita. Saamelaisten oikeudet Tenojoen kalastukseen perustuvat alkuperäiskansojen oikeuteen. Se on ihan perusteltu oikeus ja se on ihan kansainvälisesti suojattu oikeus, että sen suhteen ei ole mitään epäilystä.

Samoin omistusoikeuteen kuuluva oikeus käyttää sitä omistusoikeuden suomaa nautinto-oikeutta on sekin aivan yhtä vahva oikeus. Ja ymmärtääkseni, kuten edustaja Eestilä omassa puheenvuorossaan kuvasi tätä vaikeaa tilannetta, näiden kahden oikeuden tasapainosta on viime kädessä kysymys. Ja se on selvä asia, että ainakin omien tuttavieni piirissä tämä Tenojoen kalastus on saanut semmoisen, sanoisinko, erittäin suositun, jopa kulttimaisen aseman, jossa sinne pitää päästä kalalle, ja ymmärrän kalamiestä. Kalamiehen meno

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

sinne kalalle pohjoiseen on heille ihan selvästi äärimmäisen tärkeä asia, vuoden kohokoh-
ta, jota sitten aina odotetaan pitkään ja hartaasti ja valmistaudutaan huolella.

Mutta toivon, arvoisa puhemies, kun Suomen ja Norjan välillä on nyt kuitenkin tämä
valtiosopimus syntynyt jo 2017, että sitä kunnioitettaisiin ja pyritäisiin sellaiseen ratkai-
suun, jolla olisi pitempää kestävyyttä vuosien, vuosien yli, koska se jatkuva sellainen edes-
takaisin soutaminen ja huopaaminen herättää vain katkeria tunteita ja sitten loukkaa yleen-
sä jonkun oikeuksia. Se on vähän erilaisten oikeuksien hallintaa, ja niiden hyvään tasapai-
noon saaminen vaatii aina pitkää pohdintaa ja myös sitä, että eri osapuolet antavat jonkun
verran joustoja.

Perustuslakivaliokunta muutamia vuosia sitten, kun olin perustuslakivaliokunnan jäsen,
kävi Lapissa tutustumassa tilanteeseen, saamelaisiin. Kolmea eri saamelaiskansaahan siel-
lä elää, ja heidän puheenvuorojaan kuultuani olin hieman epäileväinen, että syntyykö kos-
kaan näistä asioista semmoista pysyvää, hyvää sopimusta. Mutta olkoon niin, että asiat
ovat vaikeita, mutta tässä asiassa toivoisin, arvoisa puhemies, että päästäisiin nyt vihdoinkin ja
viimein johonkin sellaiseen ratkaisuun, joka tyydyttäisi kohtuullisesti molempia ja kaikkia
osapuolia. Sen tiedän ihan varmasti, että semmoinen kaikkien osapuolten kaikkia tahtoja
tydyttävä sopimus on mahdoton tehtävä, mutta päästäisiin edes semmoiseen laihaan so-
puun ja pitkäjänteisyyteen. Sitä arvostaisin erittäin suuresti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

15.52 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousvaliokunta on tietysti
huolissaan Tenojoen lohikantojen tilasta. Ja vääjäämättä voi sanoa niin, että lohet ovat vä-
henemässä. Ja se on sellainen asia, mihin me kaikki haluamme puuttua, ja tarkoitan sitä,
että se on jokaisen etu, että lohta on myös tulevaisuudessa.

Tämä kalastuskulttuurin säilyminen on tietysti ensiarvoisen tärkeää. Tämä on herkkä
asia, ja tämä on ollut vuosikaudet sitä. Täällä tuli puheenvuoroissa esille ulkopaikkakunta-
laisten mahdollisuus kalastaa ja tietysti saamelaiset — alkuperäiskansa, joka asuu siellä —
ja heidän oikeutensa.

Ja mitä edustaja Eestilä tuossa puheessa esittikin, että olisi työryhmä, missä olisivat
kaikki osapuolet tasapuolisesti ja pystyttäisiin neuvottelemaan, niin kuin myös Hoskonen
sanoi, riidattomasti hyvä sopimus myös tästä lohenkalastuksesta, niin se olisi valtavan hie-
no ratkaisu, jos tähän päästäisiin.

Mutta edustaja Eestilä nosti ongelmia ja ongelman esille vastalauseen muodossa, ja näin
ollen hän esitti sen hyvin yksityiskohtaisesti, ja kannatan tätä Eestilän esittämää vastalau-
setta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Siis kannatitte, edustaja Elo-
maa, edustaja Eestilän hylkäysesityksiä, niinkö? [Ritva Elomaa: Arvoisa puhemies! Näin
on.] — Kiitoksia. — Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

15.54 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Varaamattomien, erityisen kalastuslupa-
kiintiön lupien siirtäminen matkailulupakiintiöön hyödyttää jossain määrin kaikkia kalas-
tusmatkailijoita ja matkailualan yrittäjiä — muutos on täten mielestäni oikeansuuntainen.

Henkilökohtaisesti en ole kalamiehiä, mutta toisinaan käyn Tenolla, ja minulla on siellä
jonkinlainen tukikohtakin. Mielestäni tässä Tenojoen kalastuskysymyksessä on hyvin mo-

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

nipuolisia näkökulmia. Merkittävä ongelma Tenojoen kalastuskysymyksessä näyttää olevan paikkakuntalaisten äärimmäisen pitkälle viety tavoite pitää Tenojoen kalastus itsellään ja näin torjua turismi, jonka kasvun luulisi olevan alueen asujaimistolle kokonaisuutena paljon kalansaaliita tärkeämpi asia ja joka tarjoaisi Tenojoen alueen asukkaille suuria tulomahdollisuuksia. Turistit ovat ainakin minun arvioni mukaan enemmän kiinnostuneita kalastuselämäyksestä Tenojoella kuin Tenojoen lohista ja muista kaloista.

Nyt monet turistit jäävät tulematta, koska turisteille tarkoitettu kalastuslupakiintiö on tämänkin lainmuutoksen jälkeen kovin pieni. Merkittävät matkailutulot jäävät saamatta, mutta onhan tietysti mahdollista elää näinkin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heikkinen, olkaa hyvä.

15.56 Janne Heikkinen kok: Arvoisa puhemies! Tenojoen lohikalakantojen tilanne on huolestuttanut meitä jo pitkään. Viime vuonna päädyttiin esittämään koko kalastuksen kieltoa vuoden ajaksi, siksi että Tenon arvokkaat lohikannat saataisiin turvattua. Sehän ei tietystikään perustunut tieteeseen vaan pääasiassa huoleen siitä, miten lohikalakannat turvataan. Ehkä tieteellisempää voisi olla esittää jopa kahdeksan vuoden mittaista kalastuksen kokonaiskieltoa Tenolle, siitä syystä että parin lohikalakannan sukupolvet saadaan lisääntymään joessa kestävästi.

Tenojoen osalta kaikista tärkein asia tietysti on lohikalakantojen kestävyys. Sen pitäisi ohjata kaikkea politiikan päätöksentekoa. Ensisijaisena keinona se, että me kalastamme vähemmän kuin mitä joessa lisääntyy, luo meille kaikista kestävimmän uran jatkossa Tenojoen tulevaisuudelle.

Lisäksi tässä yhdistyy tietysti muutamia perustuslaillisiakin huomioita elinkeinovapaudesta, omaisuuden suojasta, oikeudesta harjoittaa kulttuuria ja niin edelleen.

Tässä hallituksen esityksessä on myös muutamia sellaisia yksityiskohtia, joita näen tarpeelliseksi kommentoida, ja eräs näistä on tämä valiokunnassakin väläytelty CR eli catch and release -kalastuskielto: Pidän sitä toteuttamiskelvottomana, ihan jo siitä syystä, että kalastuksessa on ensiarvoisen tärkeää, että me suojelemme sellaisia geneettisesti suuria yksilöitä, jotka ovat kalakannan tulevaisuuden kannalta kaikista merkityksellisimpiä. Jos me kiellämme näiden kalojen vapauttamisen, niin tulemme tappaneeksi ne kaikista arvokkaimmat yksilöt sataprosenttisella todennäköisyydellä, mutta jos jätämme kalastajille mahdollisuuden vapauttaa kaikista suurimmat yksilöt, niin prosentti on huomattavan paljon pienempi.

Hyväkin tästä esityksestä löytyy: Pidän erityisen arvokkaana sitä, että alle 18-vuotiaille esitetään maksutonta kalastusoikeutta. Se on hyvä asia ihan jo siitäkin näkökulmasta, että kalastus kulttuurillisena piirteenä siirtyy sukupolvelta toiselle edelleen.

Edellä mainittuja seikkoja, mitä edustaja Eestilä keskustelun aikana nosti esiin, pidän erityisen kannatettavina, ja esitänkin tässä oman kannatukseni hänen esitykselleen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.59 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Jäi vielä se mainitsematta omassa edellisessä puheenvuorossani, että tärkeää on toki kalakantojen hoito, niin että Jäämerestä nou-

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

sevan lohien kantaa hoidetaan niin, että se vahvistuisi ja soisi sen jälkeen paremmat mahdollisuudet järkevälle kalastukselle.

On totta, että tähän liittyy myös sellainen riski, että siellä on muistaakseni muuan virus-tauti, joka voisi tyhjentää koko joen kerralla. Näissä asioissa pitää olla huolellinen ja pitää huoli siitä, että nämä erilaiset lohitaudit eivät pääse kalastuksen takia leviämään sinne. En tunne sen kyseisen taudin kuvaa, millainen se on, mutta tiedän sen olemassaolon, ja se on erittäin vakavasti otettava asia. Tärkeää on kuitenkin, että hoidetaan kalakantaa hyvin ja niin, että kalakanta pääsee kehittymään ja lohi nousee Tenojokeen vielä tulevinakin vuosikymmeninä.

Norjalla toki on tässä asiassa pelintekijän paikka, koska Norjan puolellahan se joki laskee mereen, ja Norja tavallaan määrittelee ne pelimerkit, millä tätä hommaa tehdään. Elikä Suomen tulee pitää edelleen Norjaan hyvät suhteet ja neuvotella viranomaisien kanssa, että saadaan semmoinen kestävä ja hyvä sopimus. Se on selvää, että Suomen puolella sekä saamelaisten oikeuksien että maanomistajien omistusoikeuteen liittyvien oikeuksien tasapainoon laittaminen on varmasti aika vaikea tehtävä, mutta siihen sovitetaan vielä sitten norjalaisten tavoitteet. Norja itsenäisenä valtiona määrittelee omalla alueellaan kalastamisen tavoitteet. Tämä kolmiyhteys kun saadaan sitten hyvin toimimaan, niin olisi odotettavissa sellainen kohtuullinen sopimus. En usko, että se tulee olemaan maailman paras, mutta sanotaanko, että semmoinen kohtuullinen olisi jo hyvä suoritus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Vielä edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

16.01 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Täällä on hyviä puheenvuoroja käytetty, ja ehkä se viesti, minkä täältä eduskunnasta voisi viedä sitten eri osapuolille ja myös maa- ja metsätalousministeriöön, on se, että kyllä kansanedustajat — ne, joita tämä asia kiinnostaa ja jotka ovat täällä läsnä — selvästi ovat sitä mieltä, että tämä asia pitää ratkaista hyvää hallintotapaa noudattaen ja ottaen huomioon eri intressiryhmien oikeudet.

Oma käsitykseni on, että kaikkein eniten riitaa koko tässä asiassa on tullut, kun nämä eri osapuolet eivät hyväksy sitä tapaa, millä neuvotteluja käydään. Ei hallintolain 6 §:ää sinne huvikseen ole kirjoitettu, vaan silloin kun meillä on siellä olemassa saamelaisia, joilla on oma käsitys asioista, ja sitten meillä on olemassa kiinteistönomistajia, jotka ovat nimenomaan ostaneet kiinteistön ja investoineet sen takia, että niihin kiinteistöihin sisältyy kiinteistörekisterin kalastusoikeuksia, silloin meidän täytyy turvata näitten molempien osapuolten oikeudet, sekä investointi että saamelaisten oikeudet, ja niin se pitääkin tehdä, mutta jos siellä neuvottelukunnassa, mikä määrätään, on vain samanhenkisiä ja se henki on se, että kiinteistönomistajilta pitää ottaa kalastusoikeudet pois, niin mielestäni silloin se neuvottelukunnan kokoonpano — vaikka siellä on oikeusministeriön edustaja, joka on kylläkin saamelaisasioihin hyvin perehtynyt — ei edusta hallintolain 6 §:ää. Sinä päivänä, kun tämä kokoonpano on kunnollinen, niin että siellä tulevat eri intressiryhmien näkemykset otetuksi huomioon, on todennäköistä, että se ei koko ajan mene siihen suuntaan, että nakeretaan omaisuuden suoja. Sen takia tämä on ollut niin riitainen.

Silloin 2017, kun tämä aikoinaan hyväksyttiin, itse olin valiokuntavastaavana, ja sitä pitkään joutui miettimään, pystyykö tällaisen valtiosopimuksen juridisesti hyväksymään. Se silloin hyväksyttiin, ja oli hyvin herkkä se kokonaisuus. Nyt jos siihen lähdetään johonkin pykälään tekemään niin kuin poliittisia virityksiä jonkun mieliksi tai jonkun painostuk-

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

sesta, niin se herkkä kokonaisuus menee ihan pieleen. Sen takia tämä asia kiinnostaa eduskunnassa, ja meidän vastalause — joka siis puolustaa voimassa olevaa lainsäädäntöä, koska silläkin tullaan hyvin toimeen ja itse asiassa siihen oltiin jo kohtalaisen tyytyväisiä, mikäli sitä oltaisiin vaan noudatettu — lähtee kyllä siitä, että me turvaamme sitten eri kalastajaryhmille nämä oikeudet.

Mitä tulee tähän nykytilanteeseen, niin on selvää, että meidän tärkein tehtävä on perustuslain 20 §:n, ympäristövastuupykälän, kautta suojella lohta. Se joki oli viime kesänä kiinni, ja nyt ministeriö meinasi asetuksella antaa jollekin erioikeuden kalastaa yhtäkkiä verkolla. Se oli jo semmoinen, joka aiheutti selvästi ongelmia ja vastakaikua heti, että eihän näin voi menetellä. Mikäli käsitykseni on oikea, niin oikeuskansleri [Puhemies koputtaa] — ja kiitän siitä oikeuskansleria — puuttui siihen, että se pitää tehdä lailla eikä asetuksella, koska se sisälsi perusoikeuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

16.04 Sari Essayah kd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit on myöskin maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenensä Peter Östmanin kautta mukana tässä vastalauseessa, joka on kokoomuksen, perussuomalaisen ja KD:n yhteinen.

Niin kuin tässä keskustelussa on hyvin käynyt ilmi, niin varmasti kaikilla on yhteinen intressi siitä, että meillä Tenojoen kalakannat olisivat mahdollisimman hyvät ja myöskin tulevaisuus olisi turvattu, mutta tässä tullaan kyllä — niin kuin tässä on hyvin keskustelussa muun muassa edustaja Eestilä nostanut esille — näihin moniin perustuslakiin ja omaisuuden suojaan sivuaviin näkökohtiin.

Oikeastaan tässä vastalauseessa on minun mielestäni erinomaisen hyvin selvitetty, miksi tässä on tultu näin hankalaan tilanteeseen. Eli jos tätä voimassa olevaa Tenon voimaansaattamislain 12 §:ää olisi noudatettu, niin ei silloin tämmöistä laitonta kalastusoikeuksien vuokraustoimintaa olisi voinut edes esiintyä ja mitään reklamaatiota ei myöskään sitten Norjan puolelta olisi tullut. Siinä oikeastaan, voisi sanoa, on se villakoiran ydin, miksi me ollaan tämmöisessä tilanteessa tällä hetkellä.

Ja miten tästä sitten päästään pois? Minun mielestäni sekä tässä vastalauseessa että tuossa edustaja Eestilän puheessa edellä tuli hyvin esille, että nyt olisi tärkeää, että meillä olisi sellainen työryhmä, joka koetaan kaikkien osapuolten näkemyksen pohjalta tasapainoiseksi ja joka lähtee korkean juridisen osaamisen kautta selvittämään ja ratkomaan tätä tilannetta, ja sillä tavalla pystyttäisiin sitten tässä asiassa etenemään.

Arvoisa puhemies! Pidän todella tärkeänä, että meillä tämä asia saadaan ratkaistua. Joku joskus varoitti, kun olin menossa puheenjohtajana Lappiin puhujamatkoille, että kaikki menee hyvin, kun et puhu mitään lohista etkä poroista — että jos niihin kahteen asiaan puutut, niin yleensä hankaluuksia voi tulla. Me ymmärrämme hyvin, että tosiaankin meidän pohjoisimman maakuntamme alueella nämä ovat juurikin niitä luonnonrikkauksia ja -antiimia, joihin varmasti on monenlaisia erilaisia intressejä, mutta on todella, todella tärkeää, että tuo meidän ainutlaatuinen luontomme siellä kalakantoineen ja muineen saa sitten kukoistaa ja se tulee oikeudenmukaisesti, myöskin viljelyn ja varjelen periaatteen mukaisesti, hoidettua.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi luottotietolain, maksupalvelulain 86 §:n ja rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 109/2021 vp

Lakialoite LA 20, 86/2020 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 3/2022 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Avaan keskustelun. Edustaja Rantanen. — Anteeksi, onko edustaja Merellä esittelypuheenvuoro tähän? Ei. — Edustaja Rantanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.07 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Tästä valiokunnan mietinnöstä käytiin viime viikolla täällä hyvä keskustelu, ja siltä osin toteamme, että laki on erittäin tervetullut, mutta perussuomalaiset kuitenkin olisivat halunneet tähän muutaman lausuman lisätä. Siltä osin pidemmittä puheita totean tekeväni esitykseen vastalauseen 1 mukaiset lausumaehdotukset. Lausumaehdotus 3 muutetaan ja hyväksytään yksi uusi lausuma.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

16.08 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Tosiaan, saamme nyt kauan odotetun luottotietolain muutoksen, jossa säädetään maksuhäiriömerkintöjen lyhennysajoista. Valiokunta keskusteli lausumista, ja saimme yksimielisesti muutamia lausumia, joita tässä onkin, esimerkiksi siitä, että näitä maksuhäiriöiden säilytysaikoja ja niiden muutoksien toimivuutta tulee valvoa ja seurata. Lisäksi valiokunta toi yksimielisesti lisämääräraahatarpeen esille, mutta perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoi, että tässä tilanteessa, jossa Ulosottolaitos on täysin selkeästi tuonut esille sen, että mikäli halutaan, että he pystyvät tekemään nämä muutokset eduskunnan heille asettamassa ajassa, niin he tarvitsevat siihen tietyn määrän henkilötöyvuosia — ja oikeusministeriö onkin tuonut vastineissaan esille, että tämä määrärahan tarve on olemassa — tietysti valiokunnassa jouduimme perussuomalaisina tekemään muutosehdotuksia, kuten edustaja Rantanen tuossa esitteli, siitä, että me varmasti huolehdimme lisämääräraahatarpeesta, kuten perussuomalaisten vastalauseessa on. Oikeastaan ihmettelimme tätä, miksi tätä ei saa sanoa ääneen. Haluammeko me, että tämä lakiuudistus onnistuu ja että virkamiehet eivät joudu tilanteeseen, jossa heille tulee virkavelvollisuuden laiminlyöntejä? Tätä tietysti ihmettelen.

Lisäksi toimme esille tuon lausuman ja ehdotamme uutta lausumaa liiketoimintakiellon seuraamisesta. Valiokunta yksimielisesti lisäsi perusteluihin, että liiketoimintakielloja koskevat rekisteröinti- ja tiedonluovutustarpeet tulee ratkaista liiketoimintakieltorekisteriä koskevassa liiketoimintakieltolaissa. Se on se oikea paikka — näin totesimme — mutta korostimme harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan tärkeyttä — siis talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjunta on varmaan kaikkien intressissä — ja valiokunta totesi perusteluissaan, että jatkossa arvioidaan, onko tuon liiketoimintakieltolain liiketoimintarekisteriä koskeva sääntely nykyisin riittävää ja ajan tasalla huomioiden liiketoimin-

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

takiellon valvonta, esitutkinta ja syyteharkinta sekä harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan tarpeiden kannalta. Siitä huolimatta perussuomalaisten esitystä siitä, että tällainen lausuma olisi täällä mietinnön lopussa, että tätä tulee hallituksen arvioida, ei saanut tänne äänestyksessä laittaa. Ihmettelimme sitä, eikö harmaa talous ja talousrikollisuuden torjunta nyt kerta kaikkiaan ole asia, jota pitää huomioida tässä yhteiskunnassa. Ihmettelimme, että esimerkiksi kristillisdemokraateista emme saaneet tukea tähän, ja tämä oli valtavan yllättävää. Samaten kristillisdemokraatit ovat olleet mukana meidän kanssamme usein siinä, että määrärahat ovat riittäviä. Samoin kokoomusta ihmettelimme, että kokoomus ei halua torjua harmaata taloutta, niin että sitä kunnolla valvotaan. [Mari Rantanen: Ohhoh!]

Kannatan näitä edustaja Rantasen tekemiä lausumaehdotuksia ja pyydän, että eduskunnan enemmistö vielä harkitsisi, haluammeko me todella, että tämä laki toteutuu, jolloin Ulosottolaitos varmasti saa rahoituksensa, ja haluammeko me, että hallitus arvioi, onko tämä liiketoimintakieltolaki ajanmukainen ja onko siellä säätely riittävää ja ajantasaista nimenomaan harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan tarpeiden kannalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

16.12 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Tämän lain hyväksyminen lyhentää maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikaa kuukauteen. Nykyisellään nämä merkinnät kummittelevat ihmisten tiedoissa vielä pitkään sen jälkeen, kun velat on maksettu. Nykykäytäntö on kohtuuton, ja olen tosi iloinen, että saimme tämän uudistuksen vietyä lakivaliokunnassa maaliin. Muutos astuu voimaan ensi syksynä, ja se on totisesti tervetullut.

Ylivelkaantuminen on iso yhteiskunnallinen ja myöskin inhimillinen ongelma. Ylivelkaantuneiden suomalaisten määrä kasvoi vuodesta 2009 alkaen lähes 90 000:lla henkilöllä, ja velkoihin liittyvät riita-asiat oikeudessa ovat kasvaneet viime vuosina jälleen merkittävästi. Ylivelkaantuneiden nuorten määrä on laskenut, mutta yksittäisten nuorten ahdinko syventynyt. Erityisesti nuorilla maksuhäiriömerkinnät voivat estää asunnon, työpaikan tai opintolainan saamisen, jolloin nykyisillä tuilla myöskään opiskelu ei ole välttämättä mahdollista.

Koskaan ei saisi syntyä tilannetta, josta ei löydy ulospääsyä. Kenenkään ei pidä ajautua toivottomaan ahdinkoon esimerkiksi velkojen tähden. Esimerkiksi Takuusäätiö tekee aivan korvaamatonta työtä ahtaalle ajautuneiden ihmisten auttamiseksi. Maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen on tärkeä ja oikeudenmukainen uudistus, mutta se ei yksin tietenkään riitä. Köyhyyden vähentämiseen, ylivelkaantumisen torjuntaan ja vaikeassa tilanteessa olevien ihmisten auttamiseen tarvitaan muutakin.

Jo aiemmin päätimme perintäkulujen suitsimisesta, ja parhaillaan eduskunnan käsittelyssä oleva positiivinen luottotietorekisteri voi parhaimmillaan tarjota myös uusia keinoja oman talouden hallintaan. Myös sosiaaliturvan puolella tarvitaan uudistuksia, jotta järjestelmämme pystyy kannattelemaan ihmisiä ja estämään ahdingon syvenemistä.

Mitä tulee näihin perussuomalaisten esittämiin muutoksiin, niin valiokuntahan tosiaan esittää hyväksyttäväksi lausumaa, jossa edellytettäisiin ulosottolaitoksen lisämäärärahoista huolehtimista. Ja tämän toisen lausuman, jota perussuomalaiset esittää, sisällöt, harmaan talouden torjunta ja talousrikollisuuden torjunta, ovat mietinnössä itsessään mukana, [Mari Rantasen välihuuto] eli niistä sinänsä ei erimielisyyttä sisällöllisesti ole.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

16.15 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Haluan vielä tässä hallituksen esityksen toisessa käsittelyssä keskittyä ja painottaa esityksen merkityksellisyyttä etenkin juuri maksuhäiriömerkintöjen säilytysajan lyhentämisen osalta. Nyt ollaan aidosti asian ytimessä, ja tämä uudistus parantaa konkreettisesti velallisen asemaa. Kun velallinen saa velkansa maksettua, niin on täysin oikeudenmukaista, että maksuhäiriö sen myötä poistuu, kuten tässä hallituksen esityksessä, kuukauden kuluttua siitä, kun velallinen on rästinsä hoitanut.

Se, että velkansa hoitanut on joutunut kantamaan maksuhäiriömerkintää mukanaan vuosia, on hankaloittanut monen velkansa hoitaneen arkea. Siispä nyt tämä maksuhäiriömerkintöjen säilytysajan lyhentäminen on täysin oikea ja inhimillinen esitys. Lisäksi on oikein, että luovutaan siitä, että uusi maksuhäiriömerkintä pidentäisi maksuhäiriömerkinnän kokonaiskestoa.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa ylivelkaantuneiden asemaan on kiinnitetty erityistä huomiota ja velkaantuneen asemaa on parannettu erilaisin keinoin. Tarkoitus on, että velallisella on mahdollisuus selvittää veloistaan ja saada ne hoidettua. Nyt hyväksytty maksuhäiriömerkintöjen keston lyheneminen ja vielä käsittelyssä oleva positiivinen luottotietorekisteri ovat esimerkkejä tärkeistä keinoista tavoitteeseen pääsemiseksi.

Näen kuitenkin sen, että nämä toimet ovat vasta hyvä alku, mutta nämä keinot ja teot eivät vielä ole riittäviä. Hallitus on valmistelemassa syysistuntokaudella eduskunnalle annettavaksi esityksen ulosottokaaren muuttamisesta. Tämän esityksen yhteydessä on mielestäni tarkasteltava myös suojaosuuden nostamista. Ulosotossa painivien ihmisten työn vastaanottamisen on oltava kannattavaa, ja suojaosuuden nostaminen on yksi merkittävä keino työn vastaanottamisen helpottamiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

16.17 Sari Essayah kd: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Täällä edustaja Meri kysyi sen perään, että miksi kristillisdemokraatit eivät ole mukana tässä heidän lausumavastalauseessaan. En itse ole pystynyt siihen vielä tarkasti tutustumaan, mutta minun mielestäni tässä kuitenkin tämän asian kaikkein tärkein, voisiko sanoa ydin, on tämä maksuhäiriömerkintöjen keston lyheneminen. Se on se tärkein uudistus. Ja tästä käsittääkseni koko valiokunta on ollut yksimielinen.

Elikkä teiltähän ei ole tullut esimerkiksi pykälämuutosehdotuksia [Mari Rantasen välihuuto] tai jotain vastaavaa, puhumattakaan hylkäämisistä tai vastaavan tyyppisistä. Ja lausumathan ovat monta kertaa sen tyyppisiä, että niillä pyritään tehostamaan sitä lainsäädäntöä tai annetaan ikään kuin lisäosviittaa hallitukselle. Monesti lausumat saattavat olla juuri sen tyyppisiä, että seurataan lain toimeenpanoa tai halutaan jotakin tiettyä kulmaa nostaa siitä esille. Jos sitten lausumat ovat kovinkin erityyppisiä kuin välttämättä sen lain sisältö, niin siinä mielessä sitten se voi olla yksi syy, minkä tähden ei ole välttämättä oltu mukana. Mutta tässähän on mahdollisuus tutustua lausumiin ja katsoa, minkälaisia ne ovat, ja miettiä sitten itse kukin, mitä niistä haluaa äänestää.

Minusta nyt kuitenkin tärkein signaali tästä talosta on juurikin tämä maksuhäiriömerkintöjen keston lyhentyminen. Se on monille, joilla näitä on, äärimmäisen tärkeää. Kun mietitään erilaisia arkielämään liittyviä tilanteita lähtien vakuutuksista ja vastaavan tyyppis-

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

tä, niin nämä ovat tärkeitä uudistuksia, ja näistä voi sitten hallitukselle kiitoksenkin antaa, kun sellainen kerta kohdalle osuu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

16.19 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Tässä perussuomalaisten lausumaehdotuksessa, joka on siis lausumaehdotus numero 3, penätään sitä, että Ulosottolaitoksen määrärahat varmistetaan täysimääräisesti. Siellä on nyt jo olemassa vajausta sekä Ulosottovirastossa että koko oikeusministeriön hallinnonalalla, kuten olemme tässä salissa kuulleet, ja nyt jos sitä ei tänne lausumana laiteta, niin pelkomme on, että me teimme lain, jossa maksuhäiriömerkinnät tulee poistaa kuukaudessa, mutta jos siihen ei ole resursseja, niin ne eivät tule poistumaan sieltä kuukaudessa. Ja siltä osin pidämme nimenomaan tätä lausumaa hyvin tärkeänä harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan lisäksi.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 232/2021 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2022 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Purra, olkaa hyvä. — Anteeksi, ei ole esittelypuheenvuoro vaan puheenvuoro.

Keskustelu

16.20 Riikka Purra ps: Arvoisa puhemies! Pidin jo esittelypuheenvuoron viime viikolla.

Tässä on tosiaan kysymys uudesta opiskeluun perustuvasta oleskeluluvasta, joka ollaan antamassa myös karkotusuhan alaisille ja kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille nimenomaan tämän opiskelun perusteella. Kysymys on kaistanvaihdosta, jossa osin laittomasta halutaan tehdä laillista. Sehän hallitukselle sopii, kuten viimeisinkin selvitys sisäministeriöstä kertoo.

Kun tätä käsittelyä aloitettiin, niin osa hallituspuolueista oli sitä mieltä, että näitä kaikista karmeimpia kohtia tästä esityksestä voitaisiin vielä valiokuntakäsittelyn aikana korjata. Näin ei kuitenkaan käynyt, ja esitys tuli sieltä ulos käytännössä täysin samanlaisena kuin se sinne meni. Yleinen kehitysmaista saapuva maahanmuutto, sen lisääminen, Suomen halu houkutella sitä yhä enemmän maahan ja toisaalta se, että yhdestäkään ihmisestä, joka tänne onnistuu pääsemään, ei luovuta, vaikka hänellä ei olisi oikeutta esimerkiksi kansainväliseen suojeluun — se on tässä takana.

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

Itse asiassa tämän koko esityksen absurdateettia kuvaa se, että ensin siinä mainitaan nämä karkotusuhan ja karkotuspäätöksen saaneet ja kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet ja heti perään kerrotaan, että hallitus haluaa varmistaa osaavan työvoiman saannin. Onkohan ihan loppuun saakka mietitty, että tällaisilla esityksillä pyritään tällaiseen lopputulokseen? Kaikki tiedämme, että Suomen järjestelmä houkuttelee sellaista maahanmuuttoa, joka ei muuten tänne houkuttuisi ja josta meille valitettavasti ei suurempaa hyötyä tulevaisuudessa tule olemaan.

Oleellinen osa tätä esitystä on myös se, että tässä on selvä yhdenvertaisuusongelma maassa olevien suomalaisten ja laillisesti täällä olevien ulkomaalaisten sekä nyt tämän esityksen kautta piiriin tulevien välillä, sillä kun suomalainen opiskelija opiskelee, hän tulee ottamaan opintolainaa, ennen kuin hänellä on mahdollisuutta saada toimeentulotukea, mutta tässä tapauksessa ulkomaalaiset opiskelijat pääsevät toimeentulotuen piiriin sitä tarvitessaan ilman, että ottavat opintolainaa. [Mari Rantanen: Oho!] Meidän mielestämme tämä oli selvä perustuslaillinenkin ongelma, joka olisi pitänyt alistaa perustuslakivaliokunnan pohdittavaksi, mutta muuten valiokunta ei ollut sitä mieltä.

Lisäksi tässä on lukuisia muita ongelmia. Esimerkiksi näitä taloudellisia arvioita ei ole lainkaan selvitetty kuten ei yhdessäkään muussakaan tämän kauden maahanmuuttopoliitiikkaa löysentävässä hallituksen esityksessä. Näiltä osin esitänkin perussuomalaisten vastalauseen mukaisesti, että koko esitys hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

16.23 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Kannatan tätä edustaja Purran tekemää hylkäsesitystä ja hämmästelen kyllä tähän heti alkuun, että miten voi olla mahdollista, että perussuomalaiset ovat ainoat, jotka näkevät nämä ongelmat tuolla hallintovaliokunnan sisällä, jossa me myös esitimme hylkäystä ja johon ei yhtynyt mikään muu puolue. [Leena Meri: Oho!] Tässä ovat juuri nämä ongelmat, mitkä edustaja Purra tässä edellä esitti, ja totean vielä tähän, että tämän lain vaikutusarvioinnit ovat täysin tekemättä — ne ovat täysin tekemättä. Ainoa, mitä tässä on arvioitu, on Migrin tarvitsemat resurssit tämän lain toteuttamiseen, mutta se, paljonko tämä maksaa suomalaiselle sosiaali- ja terveydenhuollolle, kasvatuskoulutukselle ja Kansaneläkelaitoksen sekä kuntien toimeentulotukimenojen osalta, on täysin tekemättä tässä esityksessä. Nyt, kun tässä muutetaan näiden opiskelijoiden yhden vuoden lupa jatkuvaksi luvaksi siten, että heidän pitää esittää ensimmäiselle vuodelle toimeentulonsa, joka on siis 560 euroa kuukaudessa, ja kaiken muun me maksamme — veronmaksajat joutuvat maksamaan — koska tässä maassa ei elä 560 eurolla, ja sen pitäisi olla varsin selvää. Muutoinhan me voisimme laskea sosiaaliturvan 560:een, ja siihen päälle ei tule mitään, ei tule toimeentulotukea eikä tule asumistukea, jos näin on, mutta kun me tiedämme, että näin ei ole, vaan me hyväksymme sen, että nämä EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tulevat voivat käyttää toimeentulotukea, niin tässä on tämä syy, miksi me haluamme toimia tällä tavalla — tai me emme perussuomalaisissa halua, mutta nähtävästi iso osa eduskunnasta haluaa.

Tämä yhdenvertaisuusasia on suurin ongelma tässä. Ei voi olla niin — tai näköjään voi — mutta meidän mielestämme on täysin moraaliton esitys, esitys, joka aiheuttaa sen, että kun vaikkapa Afrikasta tulee tänne ammattikorkeakouluopiskelija, niin hän voi hakea toimeentulotukea menoihinsa ja asumiseensa, koska se 560 ei riitä, mutta samaan aikaan sii-

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

nä viereisellä pulpetilla luennolla istuva suomalainen ihminen joutuu nostamaan opintolainaa eli velkaantumaa opintojensa yhteydessä — ja tämä on täysin käsittämätöntä. Tämä on yhdenvertaisuusongelma ja tämä on täysin moraaliton lakiesitys, mutta toki soveltuu vihervasemmiston pirttaan, jota jopa naurattaa hiukan täällä tämä asia, mutta teillehän eivät suomalaiset ole koskaan tulleetkaan etusijalle.

Ja viimeisenä totean lyhyesti, että tämä tulee myöskin helpottamaan kansalaisuuksia. Aikaisemmin nämä ovat olleet tilapäisiä oleskelulupia. Nyt, kun ne muutetaan jatkuviksi, niin käytännössä katsoen ne lasketaan alusta lähtien kansalaisuuden asumisaikaan kokonaisuudessaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.26 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Tämänpäiväisen ammattibarometrin tulokset kertovat, että meillä on sekä työvoimapulaa että työn ja työnhakijoiden kohtaanto-ongelmaa. Kumpaakin ongelmaa on kyettävä hoitamaan yhtä aikaa, jottei taloutemme hyyytyisi ja palvelutasomme entisestään tulisi riskeeratuksi.

Vuonna 2016 työllisiä oli noin 2 276 000. Osaamisen ennakointifoorumin arvion mukaan työllisten määrä kasvaa 115 000 henkilöllä vuoteen 2035 mennessä. Tämä ei kuitenkaan riitä alkuunkaan korvaamaan avautuvien työpaikkojen määrää tai sitä, kuinka paljon ihmisiä pitää kouluttaa ja rekrytoida. Nimittäin samalla ajanjaksolla työmarkkinoilta poistuu yli miljoona henkilöä vanhuuseläkkeelle. Yhteenlaskettuna työpaikkoja avautuu siis noin 1 150 000 vuoteen 2035 mennessä. Keskimäärin tämä tarkoittaa yli 60 000 henkilön rekrytointitarvetta vuosittain. Eniten työvoimaa tarvitaan muun muassa terveyspalveluissa, koulutuksessa, mikä nähdään henkilöstövajeena ja palkankorotuspaineina jo nyt, maaja vesirakentamisessa, kiinteistöalalla, sosiaalipalveluissa sekä metallituotteiden, koneiden ja kulkuneuvojen valmistuksessa. Arvio on, että alhaisen osaamistason tehtävät vähenyvät osin digitalisaation ja teknologisen kehityksen myötä. Korkean osaamisen asiantuntijatehtävät tarvitsevat aiempaa enemmän osaamista ja osaajia.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä hallitus vastaa hallitusohjelmaan ja myös vihreiden pitkäaikaiseen tavoitteeseen lisätä työperäistä maahanmuuttoa ja helpottaa kansainvälisten opiskelijoiden jäämistä ja juurtumista Suomeen. Kaikkien Suomessa oleskelevien mahdollisuuksia tehdä työtä on edistettävä, ja työperäisten oleskelulupien saamista on helpotettava. Paheneva työvoimapula on tulppa talouden kasvulle ja yritysten kehittymiselle. Jos osaavaa työvoimaa ei löydy, Suomeen jää syntymättä pitkällä aikavälillä valtava määrä työpaikkoja, joita tarvitaan kipeästi, jotta hyvinvointivaltion rahoitus voidaan turvata.

Meidän on helpotettava kansainvälisten osaajien palkkaamista ja rekrytoitava Suomeen enemmän kansainvälisiä opiskelijoita ja tutkijoita, ihmisiä, jotka tuovat maahamme tuloja, taitoja ja tietoja, joita yhteiskuntamme ja yrityssektorimme kipeästi kaipaavat. Väylät Suomeen saapumiseen ovat usein liian hitaita niin yksilön näkökulmasta kuin yhteiskunnan ja yritysten kannalta. Suomea ei useinkaan nähdä kovin houkuttelevana kielen, sään ja asenneilmapiirin vuoksi. Tämä ohjaa monen potentiaalisen osaajan valitsemaan työpaikan jostain muualta kuin Suomesta. Samalla se hidastaa yritystemme kasvua, kansainvälistä laajentumista ja menestystä.

Suomessa ulkomaisten korkeakouluopiskelijoiden määrä on eurooppalaisittain vielä alhainen. Suomi kuitenkin kilpailee muiden Euroopan maiden kanssa myös korkeasti koulutetusta työvoimasta. Ulkomaisista opiskelijoista olisi järkevää pitää nykyistä tiukemmin

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

kiinni ja houkutella heitä enemmän Suomeen. Opiskelujen jälkeen työelämään siirtyessään ulkomaalaiset opiskelijat tuntevat suomalaisen yhteiskunnan jo varsin hyvin ja ovat ehkä oppineet jo kielenkin. Lisäksi he ovat paremmin sitoutuneita Suomeen kuin suoraan töihin tulevat maahanmuuttajat. Tässä esityksessä on useampia keinoja, joilla näiden opiskelijoiden pysymistä Suomessa ja työllistymistä Suomeen opintojen jälkeen helpotetaan. [Mari Rantanen: Paljonko tää esitys maksaa?] — Ja olen varma, että se, että meillä henkilöstöpula jatkuu, maksaa enemmän kuin se pieni määrä, joka kuluu siihen, että voimme lupaprosessit sujuvoittaa. [Mari Rantanen: Mikä se pieni määrä on, kun sitä ei lue siinä esityksessä?]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Essayah, olkaa hyvä.

16.30 **Sari Essayah kd:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ihan aluksi täytyy todeta, että kristillisidemokraatit kyllä toivottavat tervetulleeksi ihmiset, jotka tulevat tänne töihin tai opiskelemaan ja hakevat sillä perusteella oleskelulupaa Suomesta. Mutta tässä lakiesityksessä on se ongelma, jonka täällä edustaja Purra toi esille, että tässä ikään kuin vaihdetaan kaistaa kesken matkan: elikkä henkilöt, jotka ovat hakeutuneet Suomeen kansainvälisen suojelun ja turvapaikan hakemisen kautta, niin sitten kesken tämän prosessin siinä vaiheessa, kun heillä on kielteinen päätös turvapaikkahakemuksestaan, he voivatkin opiskelun perusteella jäädä maahan.

Olen sitä mieltä, että tämä on kyllä omiaan sekoittamaan meidän järjestelmäämme. Täällä edustaja Hopsu totesi, että nämä normaalit väylät hakeutua Suomeen ovat liian hitaita. Minun mielestäni meidän ei kuitenkaan pidä antaa sellaista signaalia ulospäin, että jos haluat Suomeen opiskelijaksi, niin älä hae opiskelijaksi vaan hae turvapaikkaa, ja sitten kun kuitenkin todennäköisesti et tule sillä perusteella saamaan, niin sen jälkeen sitten hakeudut opiskelijaksi Suomeen. [Leena Meri: Juuri näin!]

Tämä kuulostaa todella kummalliselta, että meillä lähdetään sekoittamaan kahta aivan erillistä perustetta Suomeen saapumiselle. Ja mikä tästä on sitten seurauksena? No seurauksena on se, että resurssit menevät väärään kohtaan. Elikkä meillä on ihmisiä, jotka tarvitsevat kansainvälistä suojelua, joilla on oikeus hakea turvapaikkaa. Mutta sen jälkeen meillä resurssit menevät väärin asioihin, jos me emme oikeasti pysty kohdentamaan sitä heidän asioittensa tutkimiseen, vaan päinvastoin riippumatta siitä, mikä se turvapaikkaprosessin lopputulema on — jonka tämä lakiesitys kyllä vesittää — voi siitä huolimatta jäädä Suomeen opiskelemaan.

Sen tähden kyllä täytyy sanoa, että kun me kristillisidemokraatit viime viikolla jo tuossa noitten kokoumuksen esittämien pykälämuutosehdotusten puolesta äänestimme ja totesimme, että ne olivat erittäin tarpeellisia, niin jos nämä olisi tehty muutoksina siellä valiokunnassa ja valiokunnasta olisi tullut näitten pykälämuutosesitysten mukainen esitys tänne suureen saliin, niin varmasti olisimme sen voineet hyväksyä. Mutta täytyy sanoa, että kyllä, joudumme nyt kyllä harkitsemaan, pystymmekö tätä lakia ryhmänä hyväksymään vai menemmekö tuohon perussuomalaisten hylkäysvastalauseeseen mukaan. Ainakin itse ajattelen niin, että on todella tärkeää, että tämä meidän järjestelmämme on selkeä. Ihmiset ovat tervetulleita työhön, ovat tervetulleita opiskelemaan, ja sitten on kaista heille, jotka ovat hakeneet kansainvälistä suojelua ja turvapaikkaa. Nämä kaksi asiaa pitää pitää selkeästi erillään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

16.33 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja opiskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annettua lakia ja siihen liittyviä lakeja. Koko esitys näyttää siltä, että sillä pyritään hallituksen ideologian mukaisesti vain helpottamaan laittomasti maassa olevien turvapaikanhakijoiden pitämistä Suomessa. Tämä esitys ei houkuttele maahamme paljon puhuttuja osaajia, vaan se tulee johtamaan siihen, että Suomeen tulee entistä enemmän sosiaaliperusteista maahanmuuttoa, joka on Suomen jo valmiiksi kärsineelle taloudelle myrkkyä.

Suomen kansalaisuuden saisi esityksen myötä jatkossa helpommin, koska jatkuvien oleskelulupien myöntämisellä on merkitystä kansalaistamisen yleisenä edellytyksenä olevan asumisen laskemisen kannalta. Karkotuspäätöksen saanut voi jatkaa oleskeluaan Suomessa, vaikka hänen oleskelulle ei olisi mitään perusteita. Suomen kansalaisuuden pitää olla palkinto sopeutumisesta Suomeen ja suomalaiseen yhteiskuntaan, ja sen saamisen kriteerejä pitäisi nimenomaan nyt tiukentaa, ei helpottaa.

Esityksen vaatimus 560 euron kuukausittaisesta tulosta on naurettavan matala. Se ei riitä opiskelijalle kustannuksiin edes suurimpien kaupunkien ulkopuolella ilman opintolainaa. Kaiken lisäksi selvitys pyydetään koulun alkaessa vain vuodelta eteenpäin. Lisäksi maahantulijat saattavat saada oikeutuksen perustoimeentulotukeen ilman että heidän tarvitsisi ensisijaisesti turvautua opintolainaan, kuten suomalaisen opiskelijan toki pitää. Miksei hallitus ole kiinnostunut suomalaisten opiskelijoiden opintolainataakasta?

Tämä tarkoittaa sitä, että veronmaksajat joutuvat maksamaan erinäisten tukien muodossa maahantulijoille yhä enemmän rahaa. Ulkomainen halpatyövoima tai pakolaiset eivät tule olemaan ratkaisu työllistymisen ongelmiin. Kyllä suomalainen tekee ihan samoja töitä, kunhan työstä maksetaan niin, että rahalla tulee toimeen ja sillä elättää itsensä. Muutenkin esitysten taloudellinen arviointi on hyvin heikkoa, ja se keskittyy lähinnä oleskelulupien vähentämisestä seuraaviin viranomais tehtävien muutoksiin ja viranomaisten keräämien maksutulojen muutoksiin. Tätä puutetta hallituksen esityksessä ei ole korjattu, vaikka perussuomalaiset ovat asian nostaneet asianmukaisesti esille.

Suomalaisen koulutusjärjestelmän tarkoitus ei ole olla maahantulijalle oikotie onneen vaan oikeiden osaajien kouluttaminen. Koulupaikat ovat myös pois suomalaisilta opiskelijoilta, ja heidän kouluttamisestaan meidän pitäisi pitää huolta erityisesti nyt kun opiskeluvollisuuden ikäraja on nostettu 18 ikävuoteen ja jokaisen nuoren täytyy ainakin aloittaa lukio tai ammatillinen koulutus. Suomalaista ammatillista koulutusta ei ole järjestetty julkisilla varoilla sitä varten, että sillä koulutettaisiin kolmansien maiden kansalaisia. Tämän lisäksi Suomessa korkeakoulutuksen saaneista ulkomaalaisista keskimäärin, ikävä kyllä, vain puolet jää Suomeen — he eivät koskaan maksa itseään takaisin suomalaiselle yhteiskunnalle.

Arvoisa puhemies! Koko turvapaikkajärjestelmältä menee pohja alta, jos maahan saa jäädä riippumatta siitä, onko turvapaikkapäätös kielteinen vai myönteinen. Esitetyistä muutoksista seuraa myös jälkivalvonnan vaikeus. Kela ei myöskään tilastoi kolmansista maista tulleiden henkilöiden toimeentulotuen käyttöä. Miten opinnoissa turvapaikanhakijoiden etenemistä aiotaan siis valvoa? Millä kriteereillä opiskelija menettää oleskeluoikeu-

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

tensa ja tukensa? Maahanmuuttovirasto tarvitsee ajantasaisen tiedon siitä, miten opiskelijoiden opinnot edistyvät.

Mielestäni tämä täytyy hylätä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.38 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Edustaja Essayah ehti lähteä salista, mutta olisin hänelle hieman avannut sitä, että meillä on täällä maassa henkilöitä, jotka ovat tulleet hakemaan turvapaikkaa, mutta meidän turvapaikkaprosessi on kestänyt niin kauan, että he ovat siinä välillä lähteneet opiskelemaan, mikä on täysin järkevää: tehdä työtä tai opiskella eikä vain istua ja odottaa, mikä passivoi, masentaa, johtaa ongelmiin ja myös kuulihin yhteiskunnalle. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Paljon järkevämpää on, että he opiskelevat tai tekevät työtä. Ja kun ovat opiskelleet, niin silloin Suomi on heidät kouluttanut, on maksanut ne kustannukset siitä koulutuksesta. Mitä järkeä koulutettua ihmistä on lähettää maasta pois tekemään työtä jonnekin muualle, jos hän haluaa tänne jäädä, hänellä olisi työllisyysmahdollisuus täällä, kielen osaaminen? Suomen kielen taitajia ei kovin monesta paikkaa löydy, joten pidetään niistä kiinni, jotka täällä ovat osoittaneet pärjäävänsä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle yhteisestä ilmailualueesta Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Armenian tasavallan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 23/2022 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 3/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 3/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.39 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Armenia on Venäjän liittolainen, joten on hieman kyseenalaista tiivistää sen ja Euroopan unionin välisiä yhteyksiä tämänhetkisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa. Toki tässä on kysymys ainoastaan lentoliikenteessä tehtävästä yhteistyöstä. Tällä hetkellä Armeniaan lentäminen suurimmalta osalta Euroopan unionin aluetta on mutkikkaampaa kuin aiemmin, sillä pakotteet ja sota estävät käytästä Venäjän, Valko-Venäjän ja Ukrainan ilmatilaa. On kuitenkin kannatettavaa helpottaa yhteyksiä kaikkien Euroopan unionin lähialueiden maiden kanssa ottaen toki huomioon myös pakotekysymykset ja kansainvälispoliittiset realiteetit.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 23/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle lentoliikenteestä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Qatarin valtion välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 24/2022 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 4/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 24/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle yhteisestä ilmailualueesta Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Ukrainan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 25/2022 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 5/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 25/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle Yhdistyneiden kansakuntien lastenrahaston toimiston asemasta Yhdistyneiden kansakuntien lastenrahaston kanssa tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 20/2022 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 4/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 4/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.41 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen hallituksen ja Yhdistyneiden kansakuntien yhteisen sopimuksen lastenrahaston Unicefin oppimisen innovaatiokeskuksen ja innovatiivisen rahoituksen keskuksen sijoittumisesta Suomeen.

Kokemusta YK-toimistosta Suomessa on syntynyt jo YK:n hankepalveluiden UNOPSin toimistosta, samoin YK:n teknologiainnovaatioiden UNTILin laboratorion, uu-

Pöytäkirja PTK 36/2022 vp

delta nimeltään UN Global Pulse, toiminnasta Suomessa ja UNU-WIDER toiminnan si-
joittumisesta tänne.

Oppimisen innovaatiokeskus pyrkii kehittämään uusia digitaalisia oppimiskursseja ja laajentamaan näiden käyttöä Unicefin ohjelmamaissa. Keskus tukee tätä tukevaa tutkimus- ja innovaatioyhteistyötä yliopistojen, tutkimuslaitosten ja yritysten kanssa sekä muiden YK-toimijoiden kanssa.

Innovatiivisen rahoituksen keskus pyrkii puolestaan löytämään uusia rahoitusmalleja ja hyödyntämään finanssiteknologioita Unicefin toiminnan tukena. Pyrkimyksenä on parantaa Unicefin kykyä vaikuttaa rahoitusmarkkinoihin lapsen oikeuksien edistämiseksi sekä kerätä varoja järjestön toiminnan laajentamiseksi.

Vuonna 2018 ulkoministeriö julkaisi Ritva Reinikan johdolla tehdyn raportin Stepping Up Finland's Global Role in Education, joka selvitti ja suositti suomalaisen opetussektorin osaamisen hyödyntämistä kehitysyhteistyössä ja maailmanlaajuisen oppimiskriisin ratkaisemisessa, koulutuksen laadun ja koulutuksen saatavuuden vahvistamisessa. Selvitys suositti, että Suomen tulisi aktiivisesti hakeutua mukaan kansainvälisiin yhteistyöverkostoihin. Myös rahoitusta koulutussektorille olisi selvityksen mukaan kasvatettava. Koulutuksesta olisi selvityksen mukaan syytä muodostaa oma kehityspoliittinen kokonaisuutensa. Opetusalan osaajille pitäisi luoda väyliä osallistua kehitysyhteistyöhön ja saada kokemusta kehittyvistä maista.

Näihin kaikkiin toimiin on nyt ryhdytty, ja koulutuksesta on kehityspoliittisessa selonteossa määritelty oma temaattinen painopisteensä. Unicefin osaamisen innovaatiotoimiston saaminen Suomeen vahvistaa verkostojamme ja jatkaa tämän kehityspoliittisen painopisteen vahvistamista. Tämä kehitys on myönteistä myös koulutusvientiyrityksillemme. Suomella on vahva maine koulutuksen kärkimaana. Oppimistuloksemme ovat olleet korkeita, opettajamme maailman huippua. Tästä on pidettävä jatkossakin kiinni.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 20/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisäl-
lön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

11. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 6.4.2022 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.44.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen